

РІК XLIX, Ч. 1

СІЧЕНЬ — 1992 — JANUARY

№ 1, VOL. XLIX

НАШЕ ЖИТТЯ OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

PIK XLIX, Ч. 1

СІЧЕНЬ — 1992 — JANUARY

No. 1, VOL. XLIX

ЗМІСТ

Вітаємо.	1
О. Опель. Радійте, співайте пісні голосні	2
Лев Олександрович. Кінець ідеї.	2
Іван Франко. З новим роком.	4
Марта Богачевська-Хомяк. Націоналізм і фемінізм в сучасній Україні. . .	4
Анна-Галія Горбач. Не розвчися, душе, жити без страху	7
Христя Навроцька. Річні наради Управи СФУЖО	8
Христя Навроцька. Засідання Головної Управи СУА	9
Ухвали засідання Головної Управи СУА	11
Завершення науково-історичного конкурсу ім. П. і Л. Ковалевих.	11
В Пантеоні Слави — ім'я д-р Марусі Бек.	13
О. Руденська. Дбаймо про здоров'я	14
Our Life	
An Independent Ukraine	15
Lubov Drashevska. Olena Pchilka, Star of Ukrainian Rebirth	15
Tamara Stadnychenko. Branch 90 Hosts a Literary Evening	25
Marta Bohachevsky-Chomiak. Women and the Understanding of Eastern Europe	20
Стефанія Гнатенко. Український Музей	22
Христя Навроцька. Наше харчування	23
Дописи Округ і Відділів	24
Пожертви	30
Нашим дітям	34
Посмертні згадки	36

На обкладинці. Майбутнє України. Фото В. Бачинської.
Our cover. The future of Ukraine. Photo by W. Bachynsky.

Редактор — Ірена Чабан
Редактор англійської частини — Марта Бачинська
Мовна редакція — Роман Юревич
Адміністратор — Наталія Дума
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Любов Волинець
Христя Навроцька — з уряду (пресова референтка Головної Управи)
Іванна Ратич
Іванна Рожанковська
Ольга Руденська
Марія Савчак — з уряду (Голова Союзу Українок Америки)
Тамара Стадниченко-Корнелісон

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices. Copyright 1992 Ukrainian National Women's League of America, Reserved — Published in U.S.A.

ГОЛОВНА УПРАВА СУА

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ

Лідія Бурчинська
Іванна Рожанковська

ЕКЗЕКУТИВА

Марія Савчак	— голова
Іванна Ратич	— 1-ша заступниця голови
Ольга Гнатейко	— 2-га заступниця голови для справ організаційних
Лідія Гладка	— 3-тя заступниця голови для справ культури
Марта Хомяк	— 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Ірина Чайківська	— протоколярна секретарка
Марія Томоруг	— кореспонденційна секретарка
Розалія Полчій	— англійська секретарка
Рома Шуган	— скарбничка
Марта Данилюк	— фінансова секретарка
Ірина Куровицька	— вільний член
Лідія Білоус	— вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Ірина Руснак	— музейно-мистецька
Ольга Тритяк	— виховна
Ліда Черник	— суспільної опіки
Анна Кравчук	— стипендій
Христя Навроцька	— пресова

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Наталія Гевко	— Дітройт
Марія Одежинська	— Філадельфія
Надія Савчук	— Нью-Йорк
Марія Крамарчук	— Північний Нью-Йорк
Татяна Рішко	— Нью Джерзі
Іванна Шкарупа	— Огайо
Анастасія Хариш	— Чикаго
Валентина Чудовська	— Нова Англія
Наталія Кушнір-Верзол	— Південний Нью-Йорк

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Евгенія Новаківська	— голова
Лідія Дяченко	— член
Таїса Турянська	— член
Надя Бігун	— заступниця
Лідія Фіцалович	— заступниця

ГОЛОВНА УПРАВА СУА
/АДМІНІСТРАЦІЯ/
108 Second Avenue
New York, NY 10003
(212) 533-4646

Години урядування: від 10:00
до 4:00 по пол.

РЕДАКЦІЯ: (212) 674-5508
Fax: (212) 254-2672

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 Second Avenue
New York, NY 10003
(212) 228-0110
Fax (212) 228-1947

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers
49 Linden Gardens
Notting Hill Gate
London W24HG
England

АВСТРАЛІЯ:

Postup Ukrainian Cooperative
Trading Society Limited
928 Mount Alexander Rd.
Essendon, 3040,
Australia

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly — except Aug.
by Ukrainian National Women's League of America, Inc.,
108 Second Avenue, New York, NY 10003.
ISSN 0740-0225

Postmaster: send address changes to
"OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

Вітаємо!

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ
ВІТАЄ
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД, ЯКИЙ ВЕЛИКОЮ БІЛЬШІСТЮ ГОЛОСІВ
СХВАЛИВ АКТ НЕЗАЛЕЖНОСТІ
ТА
ДОКАЗАВ ПЕРЕД ЦІЛИМ СВІТОМ СВОЄ НЕСТРИМНЕ БАЖАННЯ ЖИТИ
У ВІЛЬНІЙ, СОБОРНІЙ, НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ ЩИРО ВІТАЄ ТА ПОЗДОРОВЛЯЄ
НОВООБРАНОВОГО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ЛЕОНІДА КРАВЧУКА.

**Слава Незалежній Українській Державі
та її проводіві!**

О. ОЛЕСЬ

* * *

Радійте, співайте пісні голосні,
Квітками завітчайте чола ясні,
Ридайте і смійтесь в сльозах, солов'ї,
Стривайте воскреслі надії свої.
Минули навіки дні чорних негод,
Живе Україна і вільний народ!
Як з попелу Фенікс, ожив і злетів
І поглядом зміряв простір степів,
О Боже! Без меж милосердя твоє...
І правда, о Боже, на світі ще є...
Недарма нам снилась вона уночі,
Недарма ми гинли, до неї йдучи.

Рисунок Дарії Наушко.
Drawing by Daria Naumko.

КІНЕЦЬ ІДЕЇ...

Першого дня грудня 1991 року мільйони українців скасували ідею української соборної, самостійної (і ще як наші оратори на академіях люб'язно додавали) — ні від кого незалежної — держави українського народу, у скороченні УССД. Замість ідеї вони переважно більшістю сказали: "Ми підтверджуємо акт наших обранців-парляментаріїв з 24 серпня — акт створення самостійної української держави — України". Замість ідеї самостійної України — самостійна Україна.

Правда ніхто не сподівався аж таких цифр. Сам Іван Драч, голова Руху — тієї масової організації, яка протягом останніх двох років підсилила ідею й візію самостійної, демократичної України, — заявив у Києві 3 грудня, що наслідки референдуму перевищили його сподівання. І що то за наслідки!

Черкаська область, земля Шевченка і Симоненка, де ще так недавно, коли діячі культури з України і діяспори подорожували слідами Шевченка, задурманені імперськими поневолювачами місцеві жителі запитували їх: "А ви палякі?" і "Чи єсть у вас помада?" Ці самі малі раби, яких наслідники Шевченка возвеличили і дали їм його слово у варіанті ХХ віку, понад 96 відсотків заявили про своє бажання бути господарями, а не рабами.

Миколаївська область, центр корабельної індустрії України, де двадцять років тому колишній компартійний "бос" Петро Шелест дав зелене світло будувати перший радянський літаконосець і де у серпні цього року опитувальники знайшли всього 18 відсотків жителів, які були згодні підтримати акт про незалежність, 1 грудня майже 90 відсотків підтримали цей акт.

Луганська область, яка дала Україні її міністра оборони, генерала Константина Морозова (мама укра-

їнка, батько росіянин, генерал у паспорті росіянин), яка здавалась така ізольована від ідеї самостійної України, збрала 83 відсотки голосів за незалежність.

Чернігівська область, де був важливий політичний й економічний центр Русі і де всього чотири роки тому власті закрили коло тисячі "гнізд зеленого змія" — домашніх самогонних апаратів, а в то й же час у самому Чернігові закрили останню українську школу, ця, здавалось би, пропавша Чернігівщина масово, відсотки віддала свої голоси "за Україну, за її волю".

Дніпропетрівщина, колись політична база Леоніда Брежнєва і Володимира Щербицького, де тільки останнім часом почали голосно говорити про козацьку славу, 89-ма відсотками голосів підтримала 24 серпня.

А Крим — всесоюзний відпочинковий регіон і штаб-квартира Чорноморської флотії, на "розважливості" якого розраховували і Горбачов, і Солженіцин, і де факто прем'єр колишнього Союзу Іван Силаєв; Крим, партійні керівники якого виборили для області автономію (як це робилося — писав у львівській газеті "За Вільну Україну" один пенсіонер: його голос кинули за автономію працівники виборчої дільниці, не цікавлячись, яка його думка про це, а татарин сказав на телебаченні, що голосував за автономію, бо йому обіцяли помешкання), Навіть цей Крим малою більшістю (але більшістю) у 54 відсотки сказав "Так" незалежності.

Влітку, після проголошення акта незалежності і рішення парламенту України перебрати під свою владу війська, дисльоквані на території України, деякі чільні російські демократи голосно запитували, яким правом Україна от так собі забирає воєнні округи й ще до того Чорноморську флотію. Якщо в

декого були ширі сумніви щодо цього, то в'яснення також прийшло після 1 грудня: 85 відсотків моряків у Севастополі, цьому надійному, закритому порті всесоюзної стратегії, сказали, що воліють служити самостійній Україні. (У Києві вояки подібною більшістю перейшли на бік самостійності).

Що сталося в наслідок такої безсумнівної заяви народу України — це те, що нарешті Україну почали брати серйозно — як у колишньому союзі, так і на Заході.

Коли у липні 1990 року Україна проголосила державний суверенітет, про це заговорила велика преса світу на перших сторінках, але великі державні керівники не дуже цим турбувалися. Всього два місяці пізніше на конференції Вашингтонської групи, коли депутат українського парламенту Лариса Скорик доводила, що Україна крокує до незалежності, чільні представники уряду підносили очі до неба і усміхалися, немов терпіли вибрики дитини, що грається в піску. А ще декілька днів до референдуму американський посол у Москві, старий політик Роберт Штраус порівняв усі ті республіки, які проголошують самостійність і відриваються від Союзу, до дітлахів, що покидають родинний дім і йдуть на своє господарство, але коли призбирається їм трохи брудної білизни, повертаються додому.

Бідний посол Штраус — він став жертвою "старого мислення" і дезінформації, яка точиться з кіл, що просто не можуть собі уявити неіснування імперії — російської чи советської. Для тих людей акт 24 серпня — це якийсь кошмар, бо пощо різним українцям, вірменам, грузинам й іншим нацменам відокремлюватися, коли союз демократизується. У Москві чесні демократи 25 серпня почали збирати підписи під зверненнями до українців скасувати їхній акт. А паралельно пішла в рух машина дезінформації і її вироби потрапляли у західну пресу, в дипломатичні телеграми і на конференційні столи, за якими установлялась державна політика важливих країн світу.

Що тільки та дезінформаційна машина, так добре випробувана протягом десятиліть, не кидала на Україну! Що там комуністи у нових мантиях демократів вчинили переворот; що Україна хоче шантажувати світ ядерною зброєю; що цієї зими діти Санкт-Петербургу будуть мерзнути, бо Україна відмовляється посилати туди вугілля; що Україна хоче мати найбільшу армію в Європі; що всі неукраїнці будуть виселені з самостійної України; що Україна не зможе і не захоче сплачувати всесоюзних боргів (це останнє спеціально призначене для західних міністрів фінансів, які усі поголовно борються з бюджетними дефіцитами). А далі, що Україна не витримає без союзу, бо не має нафти — і варіант, що його висунув напередодні референдуму в інтерв'ю для французької газети "*Le Figaro*" Іван Силаєв, квазі-прем'єр квазі-союзу, що коли Україна стане самостійною, то Росія буде продавати їй нафту тільки за долари і ніяких гривень приймати не буде. (У всіх тих твердженнях про нафту чомусь ніколи не зга-

дується, що Японія нафти не має, як не має її і Франція, з якою часто порівнюють Україну).

Наслідки голосування 1 грудня обухом вдарили по головах усіх тих уболівальників Горбачова і його нового чогось; і вони були змушені сказати "Ні", ці українці справді хочуть йти собі окремо.

Вже 2 грудня Білий Дім привітав переконуючі результати українського референдуму і виборів, віддав належне сильній волі України у її змаганнях до свободи, але при тому долив ложку дьогтю до меду, бо замість заяви про швидке дипломатичне визнання України Сполученими Штатами, речник Болого Дому нагадав Україні, що вона повинна співпрацювати з Росією і центром, не забути про права меншини, про міжнародні борги і про надійну контролю над ядерною зброєю. Для обговорення цих важливих питань президент Америки — як заявив його речник, висилає на Україну спеціального емісара, помічника державного секретаря Томаса Найлса, а далі і самого державного секретаря Джеймса Бейкера. У розмові з кореспондентом "Вашінгтон Поуст" у Києві дорадник нової влади в Україні д-р Богдан Гавришин схарактеризував цю реакцію Білого Дому як "майже трішки образливу". А Іван Драч заявив, що Україна визнання ні в кого не буде благати.

Події останнього року, які довели до проголошення самостійності України і всенародного підтвердження цього акту, створили попит у великій пресі на репортажі з України і тут жінки-журналістки виявили свій високий професіоналізм і готовість допомогти справі. Зокрема Христя Фріланд з Канади, Христина Лапичак і Наталія Федущак з Америки написали чимало повідомлень у "*Фінаншел Таймс*", "*Кришчан Саєнс Монітор*", "*Волл Стріт Джорнал*", "*Вашінгтон Поуст*", а Ірена Яросевич дістає признання від закордонних кореспондентів за те, що вона вміло наладне для них зв'язки з чільними політичними діячами в Україні.

Ідея самостійної України пішла в історію. Тепер треба усіми силами утримувати самостійність і піднести самостійну Україну (але не "ні від кого незалежну", бо таких країн на світі немає) до рівня, якого вона гідна. Праці багато, але немає причин сумніватися щодо позитивних наслідків. Переважна більшість українців в Україні і по всьому світі хоче самостійної України. Хочуть того і неукраїнці, які не підпадають під вплив шаленої дезінформації наших недругів.

21 грудня в інтерв'ю з українською редакцією "Голосу Америки" професор Збігнев Бжезінський, який одним з перших передбачив кінець комунізму, між іншим сказав: "Бажаю українському народові повних успіхів на важкому шляху до встановлення справді демократичної і справді європейської держави. Я певний, що український народ в цьому зусиллі матиме успіх".

Лев Олександрович

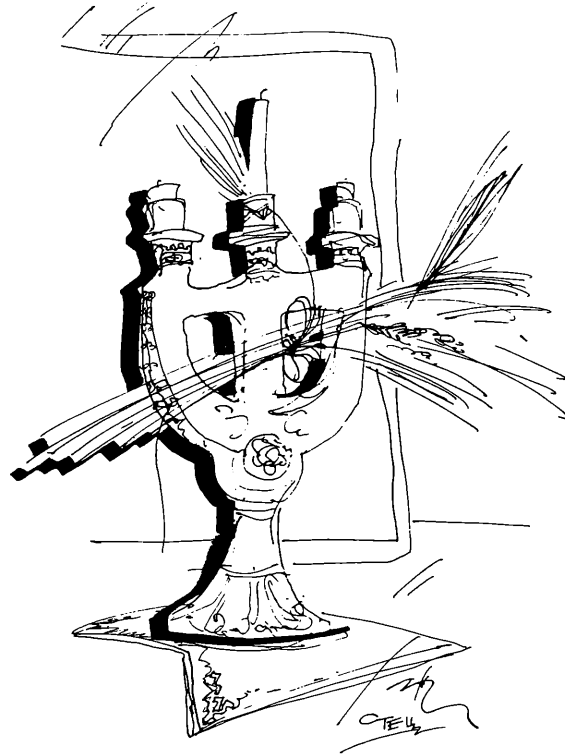
З НОВИМ РОКОМ

*З новим Роком, браття милі,
В новім щастю, новій силі,
Радісно вітаю Вас
І бажаю, щоб в здоровлю,
В мирі, з братньою любовю,
Від тепер ішов Вам час.*

*І бажаю, щоб трудяще
Те життя Вам якнайкраще
Без біди минало всім,
Щоб думками Ви міцніли,
Багатіли — не бідніли,
Щоб веселий був Вам дім.*

*І бажаю, щоб ми згідно,
Сміло, свідомо, свobodно,
Йшли до спільної мети
В своїй хаті жить по свому.
Не коритися нікому,
Лад найкращий завести.*

Іван Франко

*Рисунок В. Стецули.
Drawing by V. Stetsula.*

МАРТА БОГАЧЕВСЬКА-ХОМЯК

НАЦІОНАЛІЗМ І ФЕМІНІЗМ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

ІВАННІ РОЖАНКОВСЬКІЙ

Референдумом 1-го грудня 1991 року сучасна Україна драматично підтвердила свій державний суверенітет та свою незалежність. На місце позірно фіктивної Української Радянської соціалістичної республіки постала просто відновлена Україна. Проголошуючи свою національну окремішність і будуючи державу для своїх громадян, Україна йде рука в руку з іншими народами східної Європи.

На відміну від інших народів, в Україні також проявляється відновлений розвиток початків фемінізму. Перший процес лякає неукраїнців; на другий самі українці не звертають уваги. Навіть жінки на Україні не вважають себе феміністками. Таке переосмислення — закономірне і зрозуміле явище та й не вперше доводиться українцям його переживати. Зрозуміле також те, що на цю тему майже не пишеться.

А тема проста — між націоналізмом та фемінізмом є великі подібності. Опоненти одного і другого явища представляють їх як рух екстремістів, без підтримки народних мас. Одному і другому явищу критики приписують накидання своїх поглядів іншим, часто додаючи, що сам рух — це чужинецький імпорт без коріння в народі. Врешті, прихильники одного і другого руху часто стають в його ряди через атаки опозиції. Та найбільша подібність між націоналізмом і фемінізмом лежить в тому, що ті, котрі пишуть про націоналізм та фемінізм, підкреслюють елементи ідеології, жертви для ідеї та самовідречення.

Наявність героїв, як і ідеологічне забарвлення праць та споминів про оба рухи не повинні завадити нам зрозуміти, що їх головна популярність лежить в

тому, що вони намагаються розв'язати щоденні потреби народу.

Цю наявну істину ми часто переочуємо в націоналізмі, бо коли доводиться говорити про націоналізм ми не пишемо про суть руху, а про те, яким він нам ввижається, — словами, які ми вивчили в школі, перебрали з літератури, перейняли з пісень. У свою чергу, жінки заперечують, що вони феміністки, згадуючи лише жертвенну боротьбу за досягнення в науці, культурі, у праці для рідні і для народу. Націоналісти, забуваючи, чому вони стали націоналістами, починають говорити про потребу піднесення свідомості народу, так якби народ не був свідомий своєї кривди і своєї підрядної ролі у великонаціональних конгломератах.

Націоналізм і фемінізм постають як реакція на переслідування та дискримінацію певної групи осіб — одного народу або жінок. Їхня перша ціль — здобути рівні права в громаді, дати можливість розвитку і прогресу обездоленій частині людства. Постають ці рухи з практичних поглядів, бо дані групи приходять до правильного переконання, що ніхто не заступиться за ними, якщо вони самі не відстоять своїх прав. А що боротьба за права народу, за права жінок, проходить як на практичному, так і на теоретичному полях, і націоналізм і фемінізм стають ідеологіями.

У міжвоєнний період на території України поза Радянським Союзом постала масова організація жінок — Союз Українок, бо вона віддзеркалювала потреби українок. Організація особливо розрослася по селах, даючи жінкам не надію на краще завтра, а практичні засоби його реалізування. Спочатку жінки заперечували свій фемінізм, та коли їх почали гостро атакувати, вони твердили, що фемінізм — це ніщо інше, як намагання жінок досягнути рівні права, рівні можливості, жити повним життям. Так жінки стали феміністками. Це ж і ціль націоналізму — рівні права, рівні можливості, справедливий розподіл багатств. Жінки Союзу Українок зрозуміли потребу політичної та економічної праці для розвитку своїх родин, свого народу, себе самих. Вони зрозуміли, що ніхто не визволить їх з нужди, якщо вони самі не стануть активними членами не тільки громади, але й політичного життя країни. Спеціалісти з історії жінок цього руху в США здивовані Союзом Українок у міжвоєнній Галичині — країна неіндустріалізована, провідна верства з священничого роду, та й католицька церква сильна — все це показники браку жіночого руху. Та не в показниках суть популярного руху, а в тому, як він віддзеркалює потреби народу, потреби загалу, потреби жінок. Захід, вбачаючи в націоналізмі ідеологію, не зрозумів суті націоналізму — його популярності серед загалу населення і практичності його змагань. Націоналісти також не розуміють суті жіночого руху. А жінки стаючи тільки

прибудівками існуючих організацій, прирікають жінок на другорядне становище — і тим послаблюють свій край, свій народ і самі себе. В сучасній Україні спостерігаємо знову доказ вищесказаного твердження. Серед жіночих рухів найбільш масовим є рух солдатських матерів. Це зрозуміло — жінок болить те, що найближче їм. Крім того в жалюгідності радянської дійсності матері бачать опіку в синах, а не в дочках. Тільки ті жіночі рухи стають популярними, які правильно віддзеркалюють потреби громади, а не тільки красномовність навіть найкращої ідеології. Інші жіночі організації на Україні — Рада Жінок Руху, Союз Українок "Берегиня", Мироносиці, перші клітини Української Християнської Партії Незалежних Жінок — все це угруповання, побудовані на намаганні розв'язати якесь недотягнення громади. Тільки зрозуміння спільності мети у всій розрізничкованості інтересів — от так як це починало ставатися в березні цього року — зможе створити сильний жіночий рух. Потребу співпраці, а не всецілого злиття, бачимо також в тих національних рухах, які стають основою держави, досягнувши свою ціль.

Київський мітинг жінок 8 березня цього року, накреслив шлях праці жінок України — консолідація всіх жіночих угруповань в намаганні закріпити демократичний лад на Україні. В історії жіночого руху на всіх територіях України знаходимо численні приклади толерантності та практичності жінок (на жаль, вони мало відомі, бо історію писали не жінки, та це вже окрема тема). Історія повторюється, хоч, як звичайно буває в історії саме жінок (до речі, у цілому світі), самі жінки не знають, наскільки вони наново відкривають свої традиції. Консолідація народних сил України завжди була моттом жінок України — це і є єдиним ефективним гаслом сьогодні.

Демократичний лад на Україні єдиний забезпечить розвиток прав жінки та справжню, а не тільки легалістично-уявну рівність жінок. Таку Україну можна тільки збудувати кропіткою консолідаційною працею, а не бундючними гаслами, закликаючи на мільйоничу жертву чи поетичну смерть. Молоденькі панночки, які думають категоріями упрощеного романтизму, можуть попадати під вплив романтичних закликів. Жінки, які знають складність життя і його вартість, розуміють, як його будувати — вони знають, що лише у мітах вискакує Алена з чола Зевса, що всякий живучий організм треба виносити, і що народжується такий організм не просто і не відразу. Така велика країна, як Україна не може бути одноставною, і треба цілу низку організацій, щоб віддзеркалити потреби цілого населення. Тому жіночі організації звичайно закликають до єдності у співпраці, а не в одноставності. Одноставність політичної цілі не вимагає злиття всіх своїх прихильників Вона вимагає вміння співпрацювати щоденно, розуміючи різниці поглядів і шануючи їх, а не у заглушенні різnorodности

*Київ. Площа Незалежності. 1991 рік. Фото Тані Д'Авіньон.
Kyiv. Independence Square. 1991. Photo by T. D'Avinion.*

евфорією тимчасових масових рухів. Самі по собі, масові рухи мусять бути або тимчасовими, або примушеними, бо і найбільш популярна ідея не втримає масової еuforia без організації і без заспокоєння потреб громади. В тому і головна принада демократичної політики — вона уможливує безнастанну працю в громаді та проведення в життя частини своїх ідей і плянів, не стаючи на перешкоді іншим робити це саме.

І націоналізм, і фемінізм виступають проти визиску, оба рухи боронять людських прав, оба виростають з нужди та надужиття народу, а не з якоїсь ідеології. В країнах, де існує традиція громадських рухів, демократичної відповідальності проведу пе-

ред народом, почуття відповідальності перед нуждою бідних, націоналізм залишається демократичним рухом. Він перетворюється у фашизм чи, до речі, в більшовизм тільки тоді, коли ідеологія верховодить над потребами народу. Якщо жінки стоять осторонь громадських і політичних рухів, або якщо вони з надвишки емоції чи з віри в ідеологію підтримують будь-які скрайні рухи, громаду легше перетягнути на ідеологічне мислення, бо така громада складається тільки з половини своїх членів.

Жінки на Україні не можуть сьогодні стояти осторонь політичного розвитку та економічної перебудови країн, а то знову рішення про їхнє життя зроблять за них і не конче в їхню користь.

*Рисунок Дарії Наумко.
Drawing by Daria Naumko.*

НЕ РОЗІВЧИСЯ, ДУШЕ,... ЖИТИ БЕЗ СТРАХУ

(ДО 50-ЛІТТЯ ПОЕТЕСИ ТАМАРИ СЕВЕРНЮК)

Тамара Севернюк, родом з Хмельницької області, яка глибоко вросла в буковинський ґрунт, бо проживає вже понад 30 років у Чернівцях і належить до провідних українських постатей культурного життя не тільки як поетеса, але й як видатна журналістка і публіцистка (їй належить перша збірка нарисів про видатних буковинських жінок від половини XIX ст. по наш час, що вийшла під назвою "Ми — буковинки"), видала в 1991 р. свою чи не сьому поетичну збірку "Джерельні веретена". У збірці три цикли: "Зелений вогонь землі", "Крізь сад нічної порожнечі" та "Крок Яворовий", що пов'язані червоною ниткою вірою в людину, яка повинна займати тверде місце в рідному суспільстві й залишити за собою тривкий слід.

У "Джерельних веретенах" поетесі вдалося заторкнути дуже важливі, часто-густо болючі ноти у зв'язку з переломними суспільно-політичними та культурними процесами, що відбуваються нині в Україні. Одночасно вона затривожена, що за гучними мітингами та лопотінням прапорів, за пошуками неозначеного ще завтрішнього дня втрачаються людські й життєві вартості, взагалі глибокий сенс буття на землі.

Вірші її переповнені тривожними питаннями, що стосуються елементарних проблем саме цього людського буття: хто висіє насіння для майбутнього врожаю (також у переносному значенні), чи бачить людський син за своїми емоціями, політичним збудженням, пошуками нового, "що чинить вража тать"? У лихоманці, що заволоділа людьми, у суєті важко затримати думку над істотними питаннями життя, від чого лірична героїня відчуває потребу втекти, забути сьогоднішня і бути сам-на-сам, але час такий, що людина не має права на таку втечу:

*Кріпись, людська душе! Гартуйся у дії!
Намарне у сховах рятунку шукати.
Бунтуй, людська душе! Твій бунт — як обійми...
Земля безконечна, куди ж утікати? (стор. 10)*

Поезії Тамари Севернюк просякнуті сильною вірою в людину, в те, що є шляхетне в ній, в передання вартостей від людини до людини:

*Не стане жовтою трава,
Де слід від босих ніг.
Не стануть мертвими слова,
Яких скажуть не встиг.*

*Чиїсь чужі вуста своє
Їм дихання дадуть,*

*І все нездійснене, твоє...
Чужа завершить путь.*

Глибоке відчуття землі та природи, її краси, а також глибоких ран, завданих їй, творять широкий вахляр роздумів, побоювань, страхіть, але й надії, що джерельні веретена сильні й невичерпні, і що тільки природа може втихомирити наші пристрасті, гоніння і поспіх нашого суєтного життя:

*Постій на горі й спустись
У жовте, у синє, в зелене —
До жита, до річки, в ліси.
Землі висота незбагненна
Підкаже, на що ти єси... (стор. 36)*

Рятівною є тільки віра в добро і милосердя, які мусимо чинити, щоб перемогти зло, що нам всюди стрічається. Лірична героїня свідомо, що вона сама, як листок, нічого не вчинить, а що потрібне єднання людей з тими ж пориваннями:

*Я б хотіла знайти те слово,
Що єднає людей з людьми,
Що само спопелить готово,
Аби вирвати світ з п'їтьми... (стор. 51)*

Є у Тамари Севернюк сильна нота ностальгії за втраченим світом дитинства та рідних людей, коли ще природа і сільське довкілля дихали здоров'ям і свіжістю. Глибоке усвідомлення зруйнованої, поніженної природи сьогоднішнього дня, а також зраненої людини в наслідок важкого лихоліття останніх десятиріч знаходимо вираженням у спробі автопортрета "Заснути б на м'якій, неструєній траві" (стор. 106). Взагалі останній цикл збірки "Крок Яворовий" сильний своїми екологічними мотивами і паралелею між природою та людиною, які однаково потерпіли й шукають виходу з катаклізму:

*Вже рікою не захлинуся.
В листя з вересня не впаду,
І до вітру не пригорнуся,
Птиці синької не знайду.*

*Сірий птах, а чи привид смерті
Над світанком пролопотів,
Небеса у криницях смеркли,
Спорожніло гніздо чуттів.*

Тамара Севернюк вже підготувала нову збірку "Злам...", в якій ще виразніше висловлені названі питання і проблеми сучасної української людини.

РІЧНІ НАРАДИ УПРАВИ СФУЖО

25-27 жовтня 1991 р. в Торонті відбулися річні наради управи СФУЖО, на яких Союз Українок Америки репрезентували Марія Савчак — голова і Христя Навроцька — пресова референтка СУА.

У п'ятницю відбулися наради комісії: номінаційної, яку скликала Марія Квітковська — голова СФУЖО, в яку ввійшли Марія Піткович — голова, Наталія Іванів — заступниця голови, Леся Шуст — секретарка, Марія Савчак, Єва Шермен і Люба Сілецька — члени, і статутової, яку провадила Тамара Волощук — голова і в якій взяла участь Х. Навроцька.

Увечорі відбулися наради фінансової комісії під проводом Ірени Вжесневської. Фінансові комісії ЗСА і Канади вносять значний вклад праці для придбання фондів на СФУЖО.

З рамени СУА до управи СФУЖО входять: Марія Савчак — голова СУА (з уряду заступниця голови СФУЖО), Олена Процюк — заступниця голови, Лідія Гладка — референтка зовнішніх зв'язків, Наталія Даниленко — референтка народного мистецтва і Дора Рак — член редколегії квартальника "Українка в світі", які брали участь в нарадах.

У суботу річні наради відкрила голова Марія Квітковська, яка привітала гостю зі Львова Оксану Сапеляк — голову Союзу Українок Львівської області. Провідними темами нарад було питання, у якій формі має проходити допомога Україні та підготовка до VI конгресу СФУЖО, який заплановано на осінь 1992 року. Звіти членок ексекютиви та референток були змістовні та цікаві. Найбільшим досягненням останнього часу було одержання для СФУЖО статуту НДЖО (неурядових організацій), про що звітувала референтка зовнішніх зв'язків Л. Гладка, яку призначила голова на представницю СФУЖО в НДЖО. СФУЖО є єдиною українською організацією, яка має цей статус, що дає змогу брати участь в різних конференціях, наприклад, в Державному департаменті у Вашингтоні, темою якої була інформація про зовнішню політику ЗСА стосовно до Центральної та Східної Європи.

Питання дальшої ролі СФУЖО порушила заступниця голови Оксана Соколик. Вона подала такі можливості: СФУЖО залишається федерацією, яка об'єднуватиме жіночі організації діаспори, бо такі напевне залишаться; організації діаспори належатимуть до федерації, яка колись створиться в Україні; може наша федерація, викинувши слово "діаспора" зі статуту, переїде колись в Україну, щоб з Києва об'єднати всі жіночі організації.

Обговорювано справу допомоги Україні, яка повинна бути доцільна, не роздрібнена та скоординована. На ту тему висловилися О. Сапеляк, дякуючи за те, що ми тут зорганізовані і помагаємо Україні, але підкреслила, що тільки сильні організації можуть допомогти Україні.

Виступає голова Союзу Українок Львівської області Оксана Сапеляк.

President of the Ukrainian National Women's League, Lviv region, Oksana Sapeliak.

В суботу увечорі Оксана Сапеляк виголосила доповідь, про працю, яка нині ведеться в Україні у різних ділянках суспільного життя. Мова була про допомогу для створення місць праці, зокрема для жінок. Її настанова позитивна, з конкретними планами. Роль діаспори не в тому, щоб постійно давати матеріальну допомогу, а в тому, щоб навчити, як вести працю в економічній і організаційній розбудові.

Для підготовки VI конгресу СФУЖО вибрано голову конгресової комісії Оксану Соколик, програмової — Галину Галамай і резолюційної — Наталію Пазуняк.

У неділю в програмі звітували голови складових організацій, які подали вичерпні звіти з проробленої праці за минулий рік.

Комісія постанов у складі: Христі Навроцької — голови, Наталії Пазуняк — заступниці, Лесі Шуст — секретарки, Ольги Цвик і Лени Слободи — членів запропонувала постанови, що віддзеркалювали провідні думки нарад, які прийнято без змін.

Наради закінчилися. Учасниці від'їжджали з почуттям спільної відповідальності за проведення VI конгресу СФУЖО та за надання допомоги Україні.

Христя Навроцька

ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ СУА

9 і 10 листопада 1991 р. відбулося засідання Головної Управи СУА в Нью-Йорку, в якому взяли участь: голова СУА Марія Савчак, члени Екзекутиви, усі референтки, 9 голів Округних Управ та голова контрольної комісії.

У своєму слові голова подала перелік праці референтур, звертаючи увагу в організаційній ділянці на приєднання нових членок. На її думку, відділи, які мають якісь питання чи проблеми, повинні звертатися до Екзекутиви, яка хоч частково старалася б допомогти. Вона підкреслила важливість міжокругних конференцій окремим референтур. Успіх таких конференцій — це заслуга не тільки референток, але в першу чергу голів Округ.

Завершився 9-ий конкурс фонду ім. Лесі і Петра Ковалевих на науково-історичні твори, які при нагоді засідання Головної Управи будуть вручені лавреатам. Зв'язки СУА на зовнішньому відтинку мають гарні підсумки завдяки Ірині Куровицькій, яка багато років входить до комітету гостинності Національної Ради Жінок і яка стала першою заступницею голови тієї організації, а Марія Томоруг — скарбничкою.

На пропозицію Марти Хомяк — заступниці голови для справ зв'язків — СУА спонсорувал поїздку журналістки з Києва Валентини Смірної на міжнародну конференцію журналісток в Дубровнику, Югославія.

Зв'язок СУА зі СКВУ — постійний. СКВУ є у фінансовому дефіциті. СУА — одна з тих організацій, які повністю вплачують свої внески, а також провів збірку між відділами на цілі СКВУ. Відділи СУА повинні вплачувати свої внески до СКВУ тільки через Централю СУА.

Український Музей відзначає своє 15-ліття. Відділи та Округи повинні відзначити цю річницю і зібрати фонди на новий будинок для У.М.

Екзекутива вирішила виплатити стипендії з фонду Єви Сташків трьом студенткам з України на суму 3,500 дол.

Екзекутива зустрілася в Атенію Пашко і обіцяла купити копіювальну машину для Союзу Українок у Львові.

Відносно "Нашого Життя" голова підкреслила, що журнал видається на високому рівні і виходить своєчасно, але потребує фінансової підтримки у формі датків на пресовий фонд.

Перевидано куховарську книжку, яку відділи повинні розпродувати на базарах. Голова СУА взяла участь у бенкеті для вшанування голови Верховної Ради України Леоніда Кравчука. У зв'язку з проголошенням незалежності України членки СУА взяли участь у маніфестації у Вашингтоні, Чикаго і Лос Анджелесі.

У конвенції Комітету Допомоги Україні представниці СУА Іванна Ратич і Лідія Черник взяли участь як

спостерігачі. З огляду на наш статут і чартер СУА не може бути членом іншої харитативної організації. СУА має свою суспільну опіку, яка справно працює і не роздрібнює своєї допомоги. Відділи СУА повинні **обов'язково** дотримуватися вимог статуту і не жертвувати на цілі інших комітетів, а тільки на фонди суспільної опіки СУА.

Як бачимо з фінансового звіту, СУА не має грошей на працю організації і на репрезентацію. На річних нарадах Управа СФУЖО прийшла до висновку: щоб допомогти Україні, організації діаспори мають бути фінансово сильні.

"Чи ми є виключно допомогою організацією?" — закінчила голова свій виступ. Точний звіт секретаріату подала кореспонденційна секретарка Марія Томоруг, яка теж, будучи в Україні, відвідала дитячу спеціалізовану лікарню у Львові, де поміщена таблиця подяки для СУА за часткове устаткування. М. Томоруг була гостем першого Конгресу Союзу Українок в Чернівцях 23-24 серпня.

Фінансова секретарка Марта Данилюк подала порівняльне зіставлення бюджету за 1990 р., яке, на жаль, показує недобір канцелярії і "Нашого Життя".

Про справи "Нашого Життя" звітувала редакторка журналу Ірена Чабан, яка у звітному році попросила до редколегії Тамару Стадниченко-Корнелісон і Іванну Ратич. Вона подала план на наступний рік і докладає всіх зусиль, щоб журнал доходив до передплатників на початку кожного місяця, що, однак, залежить від експедиції. Про це також говорила адміністраторка журналу Наталія Дума, яка в подробицях подала спосіб її праці.

Далі звітували заступниці голови:

1. Для організаційних справ Ольга Гнатейко подала, що організовано 3 нові Відділи: 111-ий в Лос Анджелесі, 95-ий в Кергонсоні і 56-ий на Флориді. Представляла СУА в комітеті маніфестації у Вашингтоні за визнання незалежності України. Підтримує постійний зв'язок з відділами далекого віддалення і старається про збільшення членства.

2. Для справ культури Лідія Гладка постарала ряд матеріалів для використання відділів. З рамени СУА вона є референткою зовнішніх зв'язків СФУЖО. Підготувала міжокругну конференцію у Баффало, Північний Н.-Й., яка була дуже вдала. Займалася справами конкурсу фонду ім. П.і Л. Ковалевих.

3. Для справ зв'язків Марта Хомяк була в контакті з жінками в Україні. Брала участь у різних американських і українських політичних і громадських акціях у Вашингтоні. Незабаром жіноче питання буде порушене на хвилях радіо "Вільна Європа". Є на поготівлі в разі потреби швидкої дії в урядових чинниках.

Вільна членка Екзекутиви Ірина Куровицька по-

*Засідання Головної Управи СУА.
Meeting of the National Board of UNWLA.*

дала вичерпний звіт, який вийде окремою статтею.

Друга вільна членка Екзекутиви — Лідія Білоус, праця якої концентрується на діяльності у Фондації "Сайбр" та проекту "Говп". Багато часу присвячує на зустрічі, конференції, поїздки у зв'язку з цими проектами. Роздала цікаві інформативні листки про ці проекти.

Звітували референтки:

Музейно-мистецька — Ірина Руснак — крім звичайних обов'язків підготувала міжокружну конференцію в Баффало. Пропагує створення громадських комітетів сприяння розбудові Українського Музею.

Виховна — Ольга Тритяк — слідкує за працею світличок та пропагує організування захоронок. Збирає дитячі книжки до бібліотеки та плянує виставку видань діяспори в Україні. Проголосила конкурс на твори для дітей і журі признало 3 нагороди.

Суспільна опіка під проводом Лідії Черник поширила свою діяльність на ще один фонд — "Мама-86", який пов'язаний зі "Зеленим світом". Збірка вітамінів та сухих овочів проходить задовільно.

Стипендійна акція, яку провадить Аня Кравчук, діє дуже справно. Референтка подала точний фінансовий звіт про постійні фонди, з відсотків яких приділяються стипендії, та про фонди від спонсорів. Акція поширюється для стипендістів в Україні та інших країнах.

Пресова — Христя Навроцька — дбала про своєчасне подавання "Вістей з Централі". Написала статтю про засоби масової інформації, "Чи ви читали?".

"Наше Життя", ч. 8, 1991). Підготувала міжокружну конференцію в Нью-Джерзі.

Дуже професійно опрацьований звіт контрольної комісії подала її голова Євгенія Новаківська.

Голова статутної комісії Іванна Ратич подала до відома, що створено комісію, яка працює над статусом членок-емериток. Пропозиції до цієї справи та інших змін у статуті мусять бути подані письмово до листопада 1992 р., перед засіданням Головної Управи.

Марта Данилюк подала прелімінар бюджету, який прийнято.

Зі звітів голів Округних Управ видно, що праця чисто організаційна та культурно-освітня сповільнилася з причини звернення уваги громади на Україну. Постійні імпрези, доповіді, концерти тощо, не дають відділам змоги вміститися в календар. Однак, голови Округ докладають багато зусиль, щоб праця організації проходила своїм руслом.

Вирішено відбути XXIII конвенцію СУА навесні 1993 р. на Союзівці. Відносно питання признань та відзначень Відділів, вирішено керуватися вимогами, поданими в ухвалях засідання Головної Управи 1990 р. ("Н.Ж.", ч. 1, 1991).

Прохарчуванням учасниць засідання зайнялася Округна Управа Нью-Йорку, за що голова щиро подякувала.

Засідання відбулося в дуже дружній атмосфері і з охотою до дальшої праці учасниці роз'їхалися додому.

Христя Навроцька,
пресова референтка Головної Управи

УХВАЛИ ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ СУА

1. Підтримувати ухвали попередніх засідань Головної Управи відносно збільшення членства та створення нових відділів.

2. Тому що в 1993 р. припадає 50-ліття журналу "Наше Життя" треба:

а) конечно збільшити датки на пресовий фонд;

б) старатися доповнити запасний фонд до 100 тисяч, щоб можна було користати з відсотків;

в) знайти спонсорів сторінок "Нашого Життя" (250 дол.).

Закликаємо пресових референток відділів і округ писати про діяльність організації до загальної преси.

Вирішено поміщувати рубрику "Хроніка округ", матеріали до якої треба переслати до редакції до кінця березня і які будуть поміщувані чергово кожного місяця.

3. Допомога Україні повинна іти в напрямі створення місць праці. Допомогові акції мають бути координовані тільки референтурою суспільної опіки СУА.

4. Ініціювати створення громадських комітетів для розбудови Українського Музею в Нью-Йорку і зайнятися продажем жетонів, які замовляти в Українському Музеї. Провести в громадах компанію приєднання членства Українському Музеєві.

5. Закликаємо відділи і округи далі брати участь в американському політичному житті і в праці американських жіночих організацій та вимагати від політичних провідників визнання політичної окремішності України. Заохочувати молодше членство СУА включатися до праці у зовнішніх зв'язках.

6. Закликаємо до підтримки збірки дитячої літератури на виставку в Україні.

7. Закликаємо членство СУА до фінансової підтримки та співпраці для успішного проведення VI конгресу СФУЖО в Торонті 1992 р.

8. Продовжувати підшукування спонсорів для стипендій для студіюючої молоді.

Комісія ухвал працювала у такому складі: Христя Навроцька — голова, Іванна Шкарупа — секретарка, Надя Савчук і Валентина Чудовська — члени.

ЗАВЕРШЕННЯ НАУКОВО-ІСТОРИЧНОГО КОНКУРСУ ІМ. П. І Л. КОВАЛЕВИХ

Святкове вручення нагород лавреатам 9-го конкурсу ім. Петра і Лесі Ковалевих відбулося 9 листопада в домі СУА. Щоб ближче зацікавити членок Головної Управи важливістю таких конкурсів, цей вечір відбувся під час засідання Головної Управи.

Голова СУА Марія Савчак, вітаючи лавреатів і гостей, розказала, хто були фундатори і чому саме СУА опікується Фундацією Ковалевих.

За словами М. Савчак "подружжя Леся і Петро Ковалеви були уродженцями Центральних земель України. Леся походила з козацької родини Бербенів з Яготина, а Петро народився у шляхетській сім'ї у Харкові. В 1915 р. вони повінчалися в Яготині. У 1919 р. Петро виконував працю аташе дипломатичної місії

УНР у Голляндії і Бельгії, де і перебував з дружиною. У 1920-их роках вони опинилися на еміграції. Після короткого перебування у французькому Конго, поселилися у Швейцарії, де проживали до кінця життя. Проживаючи на чужині, не втратили зв'язку з українською громадою. Замітна була їхня діяльність, зв'язана з допомогою голодуючим в Україні у 1932-33 рр. Про цю акцію збереглося цікаве листування Ковалевих з гетьманівною Єлисаветою Скоропадською".

У 50-ліття вінчання, яке припало на 1965 рік, подружжя постановило створити постійний фонд, призначений на нагороди за науково-історичні і літературні твори. В інтерв'ю, яке провела з ними з

Під час вручення нагород. Зліва: професор Леонід Рудницький, професор Марта Богачевська-Хомяк, заступниця голови СУА для справ культури, Лідія Гладка, д-р Надія Дюк, голова СУА, Марія Савчак, д-р Мирон Куропась.

того приводу почесна голова СУА Лідія Бурачинська, вони сказали таке: "Ми відсвяткували 50-ті роковини нашого шлюбу і постановили створити фундацію, яка дала б спонуку до творчості письменникам та історикам. Ми хотіли б заохотити їх до змалювання минулого та сучасного України в бадьорому, державнотворчому змислі". На її питання, чому саме вони призначили Союз Українок Америки виконавцями і опікунами їхньої фундації, одержала таку відповідь: "Ми керувалися тим, що жіночі організації є безпартійні, або швидше понадпартійні, отже всеукраїнські. Тому не будуть ширити неправдивих чуток і перетворювати свідому брехню на "легенду". Ті організації назагал ощадні і до того турбуються вихованням дітей і молоді, намагаються, щоб вони були корисними для нашого майбутнього".

Це велике признание, яким радіємо, але воно нас зобов'язує до дальшої праці.

Потім Лідія Гладка — заступниця голови для справ культури, яка займається проголошенням та проведенням конкурсів (вона вела програму вечора), подала коротку історію попередніх конкурсів від 1968 р. до сьогодні.

Голова М. Савчак вручила нагороди: першу в сумі 2,000 дол. д-рові Миронові Куропасеві, а другу — 1,500 дол. — д-р Наді Дюк і на її руки її чоловікові Адріанові Каратницькому — співавторів.

Від імени журі в складі проф. Леоніда Рудницького, д-р Марти Хомяк і д-ра Зенона Когути, д-р Л. Рудницький привітав лавреатів з успіхами і сказав, що "праця Мирона Куропаса "Українські американці. Коріння і прагнення" (Ukrainian Americans; Roots and Aspirations. 1884-1954), можна сміло ствердити, є вкладом у пізнання і самопізнання української еміграції в Америці і це її велика заслуга".

Д-р М. Куропась має за собою інші публікації, він відомий і як громадський діяч. Від 1971 до 1976 року був директором державної агенції "Action" а в 1975-1977 рр. був затверджений президентом Фордом на пост спеціального Асистента президента для етнічних справ. Нині він — заступник президента Українського Народного Союзу, дописує до "Свободи" і "Українського Тижневника". Студії закінчив

доктором в Чикагському університеті.

У книжці Н. Дюк і А. Каратницького "Приховані нації — народи кидають виклик Радянському Союзові" (Hidden Nations: the people challenge Soviet Union), як стверджує проф. Л. Рудницький, "є смілива та актуальна критика політики Заходу, особливо наставлення до Радянського Союзу та до т. зв. "балканізації".

Д-р Марта Богачевська-Хомяк представила д-р Надію Дюк та Адріана Каратницького.

Про згаданих молодих авторів проф. Рудницький сказав: "На початку своєї праці автори складають подяку всім особам та установам, що їм допомогли. Це не тільки свідчить про їхню скромність, але й про їхню чемність і розуміння, що ми працюємо для добра громади і у великій мірі залежні від цієї громади".

Далі проф. Рудницький підкреслив: "Саме тому такі вечори, як наш, сьогодні дуже важливі, бо вони є живим доказом, що ми цінимо працю тих, котрі своїм розумом й інтелектуальними засобами служать великій справі — вивченню нашої духовної спадщини та ширинню правди про Україну. Для авторів такого роду зустрічі є безумовно корисні і тому Союз Українок Америки робить велику працю проведенням конкурсу та організуванням програми вручення нагород".

Надія Дюк народилася в Англії, закінчила студії в Оксфордському університеті з титулом доктора філософії. Нині працює директором радянської та східноєвропейської програм допомоги конгресам для поширення демократизації у світі.

Адріан Каратницький народився в Нью-Йорку, закінчив студії у Колумбійському університеті. Нині працює асистентом президента юнії AFL-C. Його статті друкуються в американських газетах та журналах.

Автори подякували Союзові Українок Америки дуже щиро і з повною увагою до його праці.

Обоє фундатори померли і їх уже немає між нами, але вони створили пам'ятник, який стоятиме так довго, як довго існуватиме наша організація.

В ПАНТЕОНІ СЛАВИ — ІМ'Я Д-Р МАРУСІ БЕК

Пропам'ятного дня 26 жовтня 1991 р. ми були свідками надзвичайного відзначення нашої посестри-союзниці Марусі Бек, бо того дня її ім'я було вписане у Пантеоні Слави в Ленсінгу, столиці Мишиґену.

Це відзначення відбулося під час восьмого річного бенкету, що його влаштовує Мишиґенська Асоціація Жіночих Студій, яка надає відзначення визначним жінкам нашого штату. Цього року серед вісьмох нових жінок, що були введені до Пантеону Слави, була (в історичному відділі) наша улюблена та всіми шанована д-р Маруся Бек.

Д-р Марусю Бек прозвали "жінкою багатьох першенств", бо вона була першою жінкою, вибраною до міської Ради Дітройту, першою жінкою — головою цієї Ради, а також першою жінкою, яка виконувала обов'язки посадника міста. Її праця в міській Раді тривала 20 років, а 19 років вона була членом управи настоятелів Вейнського повіту. Під час свого урядування в міській управі Маруся Бек давала змогу вибиватися іншим жінкам, а також іменувала першу чорну жінку до управи Вейнського повіту.

Д-р Маруся Бек закінчила правничі студії у Пітсбургі у 1944 році, стала мишиґенським адвокатом і здобула докторат з права. Спочатку адвокатська практика забирала весь її час, але згодом почала чимраз більше цікавитися політикою та справами уряду. На своєму пості в міській Раді багато добра зробила для поліпшення долі жителів міста, бо крім урядових справ брала участь в різних суспільних починах, наприклад, опікувалася дітьми, охороною підлітків від злочинства, дбала про здоровельні засоби, старалася про матеріальну підтримку спортових програм для молоді і т.п.

Боролася за збереження історичних пам'яток, наприклад, старого міського будинку — ратуші, на жаль, не мала успіху, бо будинок розвалили, а на його місці зробили паркову площу...

Крім обов'язків, зв'язаних з її урядом, не забувала ніколи й про нашу українську громаду — була завжди в ній активною, заступалася за права українського та інших поневолених народів Радянського Союзу.

Кожну відзначену жінку представляла одна особа. Нашу д-р Бек впровадила д-р Кляра Рейвен, лікарка, яка була відзначена в 1987 р. Виступ нашої лавреатки, мусимо признати, був найкращий з усіх.

Д-р Маруся Бек заявила, що вона, стараючись про пост у міській Раді, хотіла доказати, що жінки також можуть і є здатні управляти містом чи взагалі конкурувати з чоловіками та вив'язуватися як слід зі своїми завданнями. А другим моттом її життя було пам'ятати про землю походження її батьків — Україну та докладати всіх зусиль, щоб допомогти здобути волю. І тому вона надзвичайно щаслива, що Господь

*Доктор Маруся Бек (зліва) та доктор Кляра Рейвен
Dr. Mary Beck and Dr. Clara Raven*

дозволив їй дожити до такої щасливої хвилини, щоб бачити розпад комуністичної системи та проголошення самостійної України!

На цей вечір Маруся Бек не приїхала зі своїм єдиним братом, якому вже 91 рік і який є дуже немічний і тільки духом міг бути присутнім зі своєю улюбленою сестрою та постарав для неї чудовий корсаж. Проте, вона не чулася самотньою, бо тут була її родина — три столи українців, які приїхали на це велике свято. Сенатор стейту Мишиґен Деббі Стейбнов, яка вела програмою, згадала про нашу численну групу від Союзу Українок Америки.

Заступниця голови нашої Округи Соня Гейзен приготувала привіт від СУА, але, на жаль, програма не включала таких виступів, бо й так була дуже довга.

Поїздку до Ленсінгу організувала колишня членка 37-го Відділу Софія Ендерсон, подбала для нас про найкращі місця, здобула цілу сторінку в програмі, щоб привітати Марусю Бек від української громади Дітройту й від СУА.

Хоч погода не була надто сприятлива, ми верталися додому з великим задоволенням, що взяли участь в такому небуденному святі, а серця наші були наповнені великою гордістю на нашу землячку!

Орися Лончина

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ ВСЬОГО НАЙКРАЩОГО
РОДИНИ, ПРИЯТЕЛЯМ, І ЗНАЙОМИМ, ЗАСИЛАЮТЬ,
Д-р Теодор і Міра Залуцькі

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ БАЖАЄМО ВЕСЕЛИХ СВЯТ!
Д-р Юрко і Реня Стасули. Чікаго.

ДБАЄМО ПРО ЗДОРОВ'Я

2 листопада 1991 р. в домівці Союзу Українок Америки в Нью-Йорку відбулася третя з черги зустріч лікарів-спеціалістів з громадянством під назвою "Медична порада". Ініціаторкою цих зустрічей є Віра Кушнір, референтка суспільної опіки Округної управи Нью-Йорку, яка кожного року вкладає багато зусиль у підготовку цієї акції при співучасті Лікарського Товариства, Відділ Нью-Йорк, Нью-Джерсі.

Як і попередніми разами, на запрошення до участі відгукнулися лікарі-спеціалісти та багато зацікавлених громадян. У панелі були представлені три спеціальності лікарів: кардіолог д-р Юліян Гной, стоматолог д-р Олександр Кмета і офтальмолог (недуги ока) д-р Тарас Шеґедин Модератором був д-р Ігор Магун.

Д-р Ю. Гной пояснював роллю і працю серця в людському організмі, ілюструючи доповідь кольоровими прозірками. Особливу увагу звернув на різноманітні симптоми серцевої атаки, які, зокрема, небезпечні тим, що можуть "підшиватися" під захворювання інших органів — шлунку, горла або навіть... зуба. Він підкреслив важливість якнайшвидшої медичної допомоги.

Другим з черги прелегентом був д-р Олександр Кмета, який ознайомив слухачів з зубними недомоганнями та з найновішими методами їхнього лікування, включно з імплантами зубів. Наука та досвід у тому напрямі дуже скоро розвиваються, даючи змогу лікувати випадки, які донедавна вважалися поза межами практичної розв'язки. Д-р О. Кмета також ілюстрував свою доповідь прозірками.

Д-р Тарас Шеґедин, як офтальмолог, присвятив свою доповідь недугам ока, зокрема катарактам та главкомі — недугам, які притаманні найбільш людям старшого віку. Проте главкома може бути наявно у

всякому віці людини. Тому дуже важлива є лікарська перевірка очей хоч раз на рік.

Досі вважалося, що катаракту можна усувати тільки тоді, коли вона досягне певної величини ("дозріє"). Та найновіші дослідження показали, що корисніше є забирати її у вчасній стадії поки вона ще не завдала невідкличної шкоди.

Приємно було почути у доповіді д-ра Т. Шеґедина назви фахових медичних термінів українською мовою.

Модератор д-р І. Магун після закінчення доповідей заохотив слухачів ставити питання на які лікарі-спеціалісти вичерпно відповідали. Як і в минулих зустрічах, можна було спостерігати зацікавлення доповідями та задоволення слухачів повчальними інформаціями, якими вони зможуть користуватися. Рівночасно були висловлені побажання влаштувати такі зустрічі з лікарями і на майбутнє.

Ольга Руденська

Нам пишуть...

БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНСЬКОЇ
ЛІТЕРАТУРИ
В МОСКВІ

Редакція часопису "Наше Життя"

Шановні друзі!

Просимо надсилати нам ваш часопис, бо він користується популярністю серед українців Москви (маємо кілька номерів).

Ми могли б теж надсилати якийсь український часопис.

З повагою,

Зав. бібліотекою: **Є. Бердникова**
Голова бібліотечної ради: **Ю. Кононенко**

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

---

VOL. XLIX

JANUARY, 1992

Editor: Marta Baczynsky

AN INDEPENDENT UKRAINE

On December 2, 1991 Ukraine became an independent state. This is a simple statement yet so powerful in its implications that its pronouncement reverberated throughout the world. The bells of freedom for Ukraine sounded the final death toll for its Soviet oppressor, thus forever rearranging the face and substance of Europe.

From its safe haven the Western world watched and held its breath as the incredulous drama of the downfall of the "evil empire" preceeded to unfold and has reached its climatic, though hollow and whimpering end with the proclamation of the independence of Ukraine. These events of the past year are unprecedented in history, defy explanation, save for the intervention and will of the Almighty.

In Ukraine, the joy of the newfound independence is tempered with the realization of the challenges of

tomorrow — learning how to live by new rules. It undoubtedly will be a difficult road for our sisters and brothers to travel. For us, Ukrainian Americans, seasoned veterans of a democratic way of life the joy of realizing that at last Ukraine is independent knows no bounds. It is an indescribable feeling to read about "us" every day in the press, to be talked about on TV and radio, to be reckoned with, to be considered a power, to see the blue and yellow flag proudly included in the circle of other countries on the United Nations portico... A multitude of feelings, impressions, events, ideas, projects, plans...

Ukraine's independence has redefined our lives. We must considering now our priorities, obligations and duty. But for a short time we can bask in that sweet sounding statement — Ukraine is independent!

LUBOV DRASHEVSKA

OLENA PCHILKA, STAR OF UKRAINIAN REBIRTH

(conclusion)

Editor

The fate of Olena Pchilka (Olha Petrivna) did not provide for a quiet life in her declining years. She experienced many losses and knew despair. Her beloved son Mykhailo, who was talented, vigorous and a jovial man, died suddenly in 1908.

In 1909 her husband died.

Lesia constantly gave Olha Petrivna cause to worry with a myriad of new diseases which plagued her. She wanted so much to create, to be with the people she loved, but she was continually separated from them, being either abroad or in the Crimea. In May 1918, Lesia came to Kiev for the last time, bringing with her new works, among them "Boyarynia." She had many fresh

creative ideas, and discussed new themes for her works.

In June Olha Petrivna was called to join Lesia in Caucasus, for her daughter had taken a turn for the worse. Although seriously ill, Lesia and her mother talked at length about literary subjects.

On August 1, 1913 Lesia Ukrainka died.

In her autobiography Olha Petrivna wrote: "After Lesia's death my personal life revolved totally around the publication "Ridnyj Kraij" (Native Land). What kept me going was the conviction that I was contributing to some important cause."

Fate's heavy hand could not destroy Olha Petrivna's morale. Her hair became gray, her posture stooped, but her spirit found a sanctuary in work.

The same group of Ukrainians from Poltava who

Olena Pchilka.

had initially organized the first celebration of Ukrainian culture — the unveiling of a monument to Kotliarevsky — collected funds to insure the publication of the weekly. Among the enthusiastic supporters were Mykola Dmitriev, Panas Myrny, Hrytsko Kovalenko, Oleksander Pusov. This group offered Olha Petrivna the position of editor of the weekly, which she accepted in 1906.

Later, Olha Petrivna assumed the costs of the publication herself, moved the weekly to Kiev and reorganized her living room into an editorial office. There were few subscribers to the publication, while the expenses were substantial. Helping her were young Ukrainian journalists Sherstiuk and Petrusenko who collected a nominal salary. Even so there was endless work for Olha Petrivna who performed editing duties, wrote articles, corrected copy and made sure it was printed and mailed.

There was a shortage of funds, debts occurred, at times the weekly came out on an irregular schedule, but Olha Petrivna continued to publish it until 1914 when it was banned.

As a supplement, Olha Petrivna published a children's journal *Moloda Ukraina* (Young Ukraine), which had 30 subscribers. It was a very expensive proposition. Olha Petrivna continually added her own money to this

project, hoping that in time the new generation of Ukrainians would insure the growth of the publication.

Following the death of Lesia, Olha Petrivna left Kiev and moved her editorial office to her native Hadiache, though the printing continued to be done in Kiev.

In 1914 Olha Petrivna was asked to join *Hazeta Hadiatskoi Zemskoi Upravy* (a Russian language newspaper of the Hadiache Land Council). Here she published two short stories in Ukrainian and when there was no one to edit, she was asked to take the job. In 1917 Olha Petrivna convinced the Council to publish the newspaper exclusively in the Ukrainian language.

She served as editor of this newspaper until 1919. She was of good spirits, sharp and looked younger than her years. At the age of 70 she always walked from her home, the Green Grove, to Hadiache and back, or else used the boat.

Post Revolution

The great Revolution of 1917 seemed to rejuvenate Olha Petrivna. With a youthful burst of enthusiasm and energy she devoted herself to the Ukrainian cause in her native Hadiache. She edited a newspaper, wrote plays for the Ukrainian children's theater such as "Kobzarevi Dity" (The children of Kobzar), "Vesnianyj Ranok Tarasovyj" (Taras' spring morning), "Kazka Zelenoho Haiu" (The story of the Green Grove), which were very popular in the schools in Hadiache. All of the youth, beginning with the smallest children and going up through last year of gimnazium (equivalent to high school), knew and loved Olha Petrivna. She offered interesting lectures at the get togethers and cultural presentations of the *Hurtok Ukrainoznavstva Hadiatskoi Ukrainskoi Shkilnoi Molodi* (the society for Ukrainian studies of Ukrainian school youth in Hadiache) where she spoke about Panas Myrny, about her brother, the noted scholar Mykhailo Petrovych Drahomaniv and about others. During the German occupation and later the white and red Russian occupations, Olha Petrivna fearlessly opposed the enemies of Ukraine such as the reactionary russified Ukrainians, the supporters of the federation with white Russia, the Denikin followers and the Bolsheviks. In 1920 during the commemorative celebrations in honor of Taras Shevchenko at which a Soviet government representative was present, Olha Petrivna enveloped the bust of Shevchenko with a blue and yellow flag. The official, Commissioner Kramarenko (a Ukrainian turncoat) jumped on stage and viciously ripped the flag to pieces. "Shame on Kramarenko" Olha Petrivna yelled loudly. The audience, mostly young people, took up her cry in protesting the insult to the Ukrainian flag. "Shame, shame," they chanted in unison. As if by design, yellow and blue ribbons began to appear on the lapels of the youth.

On the next day during the manifestation the young

people announced their protest in a bolder and stronger fashion. From the lips of hundreds of young men and women sounded the powerful Ukrainian anthem, while the blue and yellow flags flew proudly over the demonstrators. When the soldiers arrested a few young men, the multitude of people moved against them. "We all sang, we all sang. Take us all."

As a result of her open stand against the occupying force, Olha Petrivna was arrested in May 1920. Upon her release she was forced to leave Hadiache and move to Mohyliv Podilskyj to her daughter and later to Kiev.

While in Podilia Olha Petrivna gathered ethnographic material. With her granddaughter Olesia for company, Olha Petrivna visited villages where she copied decorative folk art ornamentation in peasant houses, she visited market places and purchased ceramics, and enjoyed the billowing landscape of the countryside.

She was over 70 years old and her legs were the first to give way. Now the vivacious and quick Olha Petrivna began to walk slowly and liked to sit down more often. With great pleasure she would sit on the high banks of the Dnister River.

The Final Years

From 1924 Olha Petrivna lived in Kiev. She worked in the Ukrainian Academy of Sciences as a member of the committee on ethnography, literature/history, and social studies. As always, she worked systematically and attentively. In 1926 she published the results of her research "About Legends and Songs," and "Wall Paintings in Ukraine" (in Ukrainian peasant houses). Olha Petrivna also published memoirs of her brother Mykhailo Drahomaniv, of Mykola Lysenko, and an anthology of stories she wrote in her youth to which she had added her autobiography.

Her circle of friends became smaller. Some of them went abroad, and those who stayed in Ukraine were slowly disappearing into exile or prison.

Olha Petrivna read a lot. She was interested in the new literature, even up to the futurists of the "New Generation." She often went to the theater.

In January 1930 Olha Petrivna became ill with a cold. She had attended a premiere in Franko's theater. It had been cold there, drafty. The ensuing grippe drew complications. In the summer she was so weak, she could hardly walk. In the Fall of 1930 agents of the secret police came to her home at night with a search warrant. At that time Olha Petrivna was no longer able to leave her bed nor did she get up for the uninvited guests. She was calm but her flushed face betrayed her anger. They searched the room but were unable to find anything. They said, "Get dressed, you are coming with us."

"I can't walk by myself. Now I only walk when I am supported."

The agent of the police went outside to call his boss. He found a telephone in a nearby drug store. A friend of Olena Petrivna heard his conversation by chance. "The old woman is ill and does not walk. What should we do with her?" The answer evidently was, "Leave her me."

The 80-year old Olha Petrivna did not linger for long. Ten days after that night, on October 4, 1930 she died.

Maria Turkalo described the funeral of this noted Ukrainian woman. "The announcement in the newspaper filled the hearts of Ukrainians with grief, those who were still free. The vestiges of the Ukrainian bourgeois nationalism, as we were called then, made our way with heavy hearts to the unpretentious quarters on Ovrutsky street, where in a small room lay the coffin covered with flowers, with the body of Olena Pchilka.

On the day of the funeral the entire street in front of the building was filled with people. They stood quietly, speaking amongst themselves and looking over their shoulders since there were many secret police agents in the crowd. I saw professor Mykhailo Hrushevsky with his wife, Oksana Steshenko and further down the street were Mykola Sadovsky, Mykola Zerov, Maria Hrinchenko and other familiar faces. We were all united in grief at the death of Olena Pchilka.

The coffin was brought down and placed on the funeral bier. The procession extended for several blocks. There were no clergy and no orchestra.

All walked quietly.

Those in charge of the funeral arrangements led the procession to go past the Ukrainian Academy of Sciences. In the depths of their souls there was a spark of hope that this Ukrainian cultural institution would react and in some way honor the memory of one of the pioneers of Ukrainian cultural studies, the untiring community activist and writer. But hope was for naught. In the Academy of Sciences a new spirit was in place and no one thought, it necessary to greet the procession and say a few, if not very sincere, words. The building of the Academy stood silent and forbidding. Very slowly the procession passed it and wound its way to the Baikovo cemetery.

The final resting place of Olha Petrivna was alongside the grave of Lesia Ukrainka.

In silence the coffin was lowered. There was no music and no speeches. What was there to say? Official speeches, though allowed in such situations, could not convey what was in the hearts of everyone. In effect, they would have offended Olha Petrivna. What one wanted to say, was forbidden to utter.

No one dared to disturb the solemnity of the moment. This grave and absolute silence only reenforced the greatness of this moment which held a protest, a mute protest and sorrow.

Mykhailo Hrushevsky, who stood at the edge of the

open grave took a handful of earth, threw it on the coffin and said, "Let the weight of this earth rest easy on you." This was the first and last sound of a human voice. Silently, everyone came up to the grave and threw handfuls of soil on the coffin. Just as silently, not looking at one another, people walked away. The crowd

walked to the cemetery exit on a narrow, winding path. Shortly only the immediate family was left near the freshly turned mound of earth.

Such was the funeral of our celebrated Olena Pchilka "in our but not our own land."

Translated by Marta Baczynsky

TAMARA STADNYCHENKO

BRANCH 90 OF THE UNWLA HOSTS A LITERARY EVENING HONORING OKSANA KERCH, YAROSLAVA OSTRUK AND MARIA STRUTYN'SKA

Born in Western Ukraine in 1911, Oksana Kerch exhibited a talent for painting and writing at an early age. During the years of the Polish occupation, she wrote for *Nova Khata* (New Home) and *Zhinocha Dolia* (Women's Fate), two journals which were published in Lviv in the 1930's. In 1944 she emigrated to Austria, then France, then Argentina, where she lived for twelve years and where she first began to work as an active member of the organization "Prosvita". In Argentina, she also organized and directed a theater group and successfully produced a variety of Ukrainian plays. Oksana Kerch arrived in Philadelphia in 1959 and remained an enthusiastic and productive member of the Ukrainian community in Philadelphia until her death in March 1991. She was an active member of the Organization of the Four Freedoms for Ukraine, she headed the Tselevych Foundation under whose auspices she edited and published a book about poet Evhen Malaniuk, she campaigned diligently to have poet Vasyl' Stus recognized and honored with a Nobel Prize for literature. Among Kerch's best known works are *Lenka* and *Narecheniy* (The Fiance), two novels depicting the days of the Polish occupation of Western Ukraine; *Albatross*, which portrays the lives and creative ideas of writers in pre-war Lviv; and *Takiy Dovhiy Rik* (Such a Long Year), a look at the Ukrainian "ghetto" in Philadelphia. Kerch was an expert narrator; her works are characterized by a strong element of irony and satire, as well as a spirited sense of humor.

Yaroslava Ostruk was born in Bosnia where the Austro-Hungarian authorities, in their attempt to stem nationalistic tendencies by resettling members of the intelligentsia in far-flung reaches of the empire, had posted her father, a judge. In her youth, Yaroslava Ostruk was a musical enthusiast; she had a strong desire to excel as a violinist. Fate decreed that this was not to be. The death of her beloved father, war-time deprivations and an enforced emigration to America brought an end to her musical ambitions. To support herself and her family, Yaroslava Ostruk worked in the

*Lidia Lukianovych Melnyk reading from Y. Ostruk's work.
Seated from left: T. Melnychuk, M. Senyshyn, V. Klish.*

monotonous atmosphere atmosphere of an unbearably hot and uncomfortable Philadelphia factory. She fought the tedium of factory work by daydreaming, by reminiscing about places and events from another lifetime, another era. In time, these random musings gave birth to several short stories, written at night when her work-day was done, and published in Ukrainian newspapers and journals. The stories were well received by readers and this gave Ostruk the confidence to embark on more complex literary works, a series of novels in which she chronicled Ukraine's history, exploring religious, cultural, and political conflicts in Ukrainian society. Much of her work is imbued with autobiographical color and realism. *Koly Merknut' Zori* (When Stars Dim), *Te Shcho Rozyednyuye* (That which Divides) and *Maty i Dochka* (A Mother and Daughter) have been undisputedly rec-

ognized as her best works. The first explores social class conflicts resulting from the marriage of a girl from a socially prominent family to a lawyer, the son a simple villagers whose lifestyle is as alien to her as hers is to them. The second examines the political bickering of 19th century clergy and social chaos in Ukrainian villages that have been recently liberated from serfdom. The third, a novella, focuses on a mother and daughter divided by religious, nationalistic, and class loyalties. Among her other novels are *Olya, Provallya* (The Abyss), *Rodnya Goldiv* (The Gold Family), and *Khurtovnya Hryade* (Approaching Blizzard).

Born in the vilage of Dolyna in Western Ukraine, **Maria Strutyn'ska** began her professional life as a teacher. Later, her interest in literature and in current events led her into the field of journalism. In the 1930's Strutyn'ska was editor of the journal "Ukrainka" and an active member of Soyuz Ukrainok. Journalism was a passion she shared with her husband Mykhailo; the young couple were part of the inner circle of the literary and political elite that figured prominently in the pre-war era of Ukrainian history. When Mykhailo, a political activist in his own right, was killed by the Soviets in June 1941, Maria Strutyn'ska continued alone the work they had shared. During the war years, she co-edited the literary monthly *Nashi Dni* in Lviv; despite German censorship, the journal's circulation climbed to 18,000 during her tenure as co-editor. After the war, Strutyn'ska emigrated to Austria, and finally to Philadelphia where she wrote *Burya nad L'vovom* (Storm Over Lviv), an account of the Soviet occupation of Western Ukraine, and *Daleke z Blyz'ka* (The Distant Seen Up Close), her memoirs. As a writer, Strutyn'ska was particularly skillful in portraying the fascinating characters that she encountered throughout her life. Her masterful profile of Dr. Okunevs'ka-Morachevs'ka, who studied medicine in Zurich and who became Western Ukraine's first woman physician, exemplifies her proficiency in this genre.

Oksana Kerch, Yaroslava Ostruk, and Maria Strutyn'ska, all forced by circumstances beyond their control to leave the familiar and journey to the unknown, endured and survived. Their literary careers, spanning three continents and several turbulent decades of Ukrainian history, have touched generations of readers, both in Ukraine and in the diaspora. On Sunday, October 27, 1991, branch 90 of the Ukrainian Women's League of America hosted a literary evening honoring the three writers, Philadelphia's tribute to three women whose best and most creative literary works were produced in Philadelphia.

Teofilia Melnychuk, a dedicated member of branch 90 of the UNWLA and an expert in Ukrainian handicrafts, read from Kerch's *Takiy Dovhiy Rik* and from Ostruk's *Te Shcho Rozyednuye*. Mrs. Melnychuk is an experienced reader who has previously participated in

Marty Senyshyn and president Khrystyna Demiantschuk drawing winning raffle tickets.

Cellist Larissa Bayramova. At the piano Leslie Spotz.

similar literary tributes to Ukrainian writers. Lidia Lukianovych Melnyk, the daughter of branch 90 member Natalia Lukianovych and the late Filaret Lukianovych, read from Kerch's *Albatross* and from Ostruk's *Koly Merknut' Zori*. Mrs. Melnyk is a graduate of Temple University, of the Ukrainian Ridna Shkola and of the Ukrainian Studies summer program at Harvard University.

Reading, Yaroslava Ostruk's novella "*Maty i Dochka*" and Maria Strutyn'ska's profile of Dr. Okunevs'ka-Morachevs'ka was Marta Senyshyn, whose faintly accented Ukrainian was a charming note and whose impassioned interpretation of the selections she had been chosen to read were a delight. A native of Uruguay, Ms. Senyshyn was an active member of the youth organization Plast; to attend Plast meetings, she "commuted" by airplane or ten-hour bus rides to Argentina. She is presently a pre-med student at La Salle University.

Included in the program was a musical interlude. Violin-cellist Larissa Bayramova, who was acclaimed as cellist laureate in the Soviet Union before she emigrated from Kiev, was accompanied by pianist Leslie Spotz.

The artists performed three Phantasie Stucke by Schumann (Opus 73), Rachmanifoff's "Vocalise" and "Ballad", a work dedicated to the memory of the Chernobyl nuclear disaster by Ukrainian composer Volodymyr Huba. Prior to the program, Ms. Bayromova had requested synopses of the texts that would be read so that she could select music that would be appropriate to the literary themes.

At the close of the literary and musical portion of the evening, winning tickets were picked from those previously purchased by guests. Prizes were oil paintings by Ludmila Morozova and Jurij Hura, a lithograph by A. Olenska-Petryshyn, an embroidered purse, and an embroidered pillow case. A wide assortment of pastries and coffee were also available for the guests' enjoyment.

MARTHA BOHACHEVSKY-CHOMIAK

WOMEN AND THE UNDERSTANDING OF EASTERN EUROPE

In August, 1990, at a mass meeting in the city of Zaporizhzhia, the Committee of Mothers of the Soldiers in Ukraine, headed by Liudmyla Dmytrivna Trukhmanova, a Bulgarian-Ukrainian, demanded shortened army service, increased leave time, and the establishment of permanent medical commissions, responsible to the local elected councils and working closely with the Committee of the Mothers of Soldiers to ensure the safety of the draftees. The women also demanded that the Minister of Defense of Ukraine be a civilian; there was even a suggestion that Trukhmanova head that post. To top off the rally, the women passed an emotional statement directed to all draftees:

Soldiers, sailors, non-commissioned officers! You are all our children. Each one of you is somebody's son. You defend our tranquility...But think of this: is it possible for us, mothers, to be calm when our sons are dying in the armed forces in peacetime? Children, come to your senses! You should love, marry, raise your children — (that is the task before you). Don't bring grief into the house of others, and grief will not enter your home. You are men, and a man should be a defender, not a murderer. We call upon you to end "hazing," to defend one another, to part (at the end of your term of service) as friends not as enemies. We want you to come home healthy. Keep your moms in mind always.²⁸

In Ukraine the mothers for peace have already won two significant victories: the democratically elected representatives of local government in Western Ukraine have suspended the obligatory draft for this year; the Kiev representatives are seriously considering the demand that Ukrainian boys serve on Ukrainian territory, except in cases of war.²⁹

But the implementation of these reforms appears to be desultory and some hold women responsible for the delay. In an article published in Lviv³⁰ on March 27,

1991, a student charged the women with lack of zeal in pressuring for the implementation of the reform.³¹ The elected democratic deputies accuse the army of renegeing on its promises, while the military wait for decisions from above, but they all agree that "mothers could play a particular major role in this situation. But they, unfortunately, still remain passive."³²

The charge does not appear to be quite accurate. Men look toward history to justify change; women have no such support.³³ With the disintegration of ideology, the historical past — real or potential — comes to perform the legitimizing function that ideology never could perform. Women for the most part identify with the general history and are slow to learn about the new and quite untranslatable discipline — women's studies. Nevertheless, awareness of women's rights and of patriarchal control is slowly emerging.³⁴ Feminism, in the sense of assertion of women's rights and of self-liberation is not easily understood in Ukraine, where the woman even more than the man is raised in the tradition of service and self dedication to others or to an ideal. Pursuit of individual happiness is not an openly desired cultural trait there, nor is it a valid goal for an individual. Women's concerns are still very much community oriented — i.e. women as a group want to play an autonomous but visible role in reshaping society. The goal is not emancipation or liberation, but rather, as had been the goal of early American women activists, the happiness of their community, making life better for others.

One unwritten effect of the Soviet political system has been the destruction of the belief in the efficacy of grassroots political action. The reestablishment of the women's movement must be viewed within the context of the regeneration of political life in the country. Women in Kiev noticed that few women participated actively in the popular democratic movement, writing it off as yet another futile attempt of the government to galvanize the population. They formed a Women's Society in Support of *Rukh*, the umbrella popular reform move-

ment. In contrast to the Committee of Mothers of Soldiers, the *Rukh* Women's Society is a major women's organization that seeks to ensure that the needs of women not be overlooked again in this latest attempt at reforming the area.

Rukh Women spearheaded a major women's demonstration in Kiev on March 8, 1991, to underscore the demands of women and stress that a continuation of a show holiday on International Women's Day is no longer adequate for women in Ukraine. Aided by the strong support of the Mothers of Soldiers, with the cooperation of the newly formed "Great Family", a society of mothers who have more than five children, and "Mother-86," a group of mothers whose children were born at the time of the Chernobyl disaster and immediately afterwards, as well as the Union of Women of Ukraine, this rally was the largest women's gathering in Kiev. It had its share of rhetoric and emotion. A reporter noted that "Ukrainian, Russian, Belorussian, Jewish, Bulgarian, Korean women chanted how difficult it is to live in slavery, and in unison, humbly, repeated the words of Our Father."³⁵ They voted to establish a representative and all-encompassing Council of Women of Ukraine; it will seek international recognition. The meeting was opened by Laryssa Skoryk, a member of the Ukrainian Parliament, who pointed out that women want to be mistresses of their own land and not hired hands of some central authority. Speaker upon speaker noted the sad condition of women and the fact that no one will help citizens of Ukraine unless they help themselves.³⁶ The theme that brought out the strongest response was still the fate of the soldiers, the fate of the 75 boys still held captive in Pakistan and of others held in Afghanistan, and the ratification of the law limiting service to the territory of the republic.³⁷ Realizing the need for an institutional base for effective action, the women also voted to create an umbrella organization, a genuine Council of Women of Ukraine that would promote the concerns and causes of women in society and women as women.³⁸

---

28. Text in *Radianska Zhinka*, No. 11, 1990, p. 27.

29. Mykhail Horyn, a deputy from Ukraine in a speech in Washington on January 28, 1991, commented that Yeltsin noted that Russia needed the same kind of law. The movement appears to encompass all women of Ukraine. Trukhmanova is considered a patriotic Ukrainian who happens to speak Russian. Women of Jewish, Armenian, and Russian ethnic background consider themselves and are considered by others to be Ukrainian. They are united by the community interests of the land in which they live and in which most of them have been born. For them that is nationalism.

30. In most atlases the name of this city is spelled Lvov, which is its Russian variant, but in 1991 the Lviv Regional Council passed a law that in all languages the name should be rendered in its Ukrainian variant -- Lviv.

31. At a meeting of the Lviv Regional Council and the representatives of the Regional Military Command, held at the initiative of the Committee of the Mothers of Soldiers in the Lviv Region, the director of the political division of the Regional Military Command, Oleksander Kyzym, and the director of the draft board Victor Ivanov, expressed a personal willingness to cooperate with the wishes of the mothers but pointed out that the decisions cannot be regionally made and depend on the Supreme Soviet of Ukraine. Andriy Voloshchak, "Soldatski materi, yednaytesia!" *Za Vilnu Ukrainu*, 27 March, 1991, p. 1.

32. *Ibid.*; *Za Vilnu Ukrainu*, for February 5, 1991, published a statement of the Coordinating Council of the Mothers of Soldiers in Ukraine, accusing both the elected deputies and the government of not following through on the promise to limit service of the boys to the home country. The heading of the statement: "We will defend our sons."

33. History plays such an important part in the contemporary liberation movements in Eastern Europe because historical knowledge was consciously manipulated by the parties in power to justify and enforce control. At every opportunity the people of Eastern Europe wanted to find out what really happened at the critical periods of history: 1939, 1945, 1953, and so on.

34. Even a very general newspaper published in Kiev in English for readers outside the USSR, *News from Ukraine*, no. 40, 1990, noted in its report (written by Marianna Kozyntseva) on the UN Commemorative Seminar to mark the 10th anniversary of the Convention on the Elimination of All Discrimination Against Women, held in September 1990 in Kiev that "never since the 20s, when the independent feminist movement in this country was banned as 'bourgeois' have the governmental women's commissions been anything but mere rubberstamps. The big question now is if they will change their role or become the antipode of the popular women's movement." The article noted that the signing of the convention itself meant nothing, and quoted Svitlana Yevtushenko, Deputy Chairman of the Ukrainian Trade Union Council "We ratified the Convention in 1983 but if you ask people if they have heard about it you'll see that only a few women activists who attended the UN and similar seminars are actually familiar with it."

35. Hennadiy Kyryndiasov, "Choho khoche zhinka, toho khoche Boh," *Vechirny Kiev*, 11 March, 1991. The title translated one of the slogans of the meeting: The will of the woman is the will of God.

36. Volodymyr Skania, "Povernemo im sviato," *Holos Ukrainy*, March 12, 1991; also Stanislav Yatsenko, "Zovsim ne sviatkovy mitynh," *Molod' Ukrainy*, March 12, 1991. To underscore its political character, the meeting was held at the October Square which since the hunger strike of the students in October, 1990, that resulted in the resignation of Vitaly Masol, the Prime Minister of Ukraine [the only such case in the history of the whole USSR,] is being referred to as Independence Square.

37. The women passed an open letter to the Women of Afghanistan asking for mercy for captive soldiers and assuring the Afghans that Ukraine has not supported the invasion of their country and would like to live in peace with it. The leaflet, passed at the meeting, was later widely copied.

38. A Council of Women of Ukraine had been established, under the impetus of Gorbachev's central government in 1985, as a means of galvanizing additional support for his policies. This it has failed to do, barely fulfilling the traditional ceremonial functions of women's organizations in established communist regimes. Apparently it is now cooperating with the new council.

Continued in next issue...

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ПЕРЕСУВНІ ВИСТАВКИ

Old Traditions, Young Visions

Ukrainian Folk Treasures as seen by children

Давні традиції, молодий погляд –
Українські Народні Скарби
Очима Дітей України

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ МУЗЕЮ

Все більшого успіху набувають музейні освітні програми. Восени минулого року відбулися курси вишивання, герданів, традиційного печива та виготовлення ялинкових прикрас. Багато людей запишуються повторно, особливо на курс вишивання. Зацікавились цими програмами потомки першої хвилі української еміграції, що надзвичайно відродно: люди хочуть знати свої традиції, передати їх далі і в цьому відношенні освітні програми, організовані в музеї, відіграють величезну роль. На курси виготовлення ялинкових прикрас часом приходять сім'ями: родичі з дітьми, що також об'єднує покоління. Майстри народного мистецтва прикладають багато зусиль для того, щоб курси були цікавими і люди з приємністю і надалі продовжували наші традиції, які, не зважаючи на різні тиски, не вмерли, а з новою силою відроджуються на Україні і які ми стараємось зберегти на еміграції.

СОЮЗ УКРАЇНОК — НА МУЗЕЙНІ ЦІЛІ

У вересні минулого року два відділи СУА організували свята, прибутком з яких призначений на Музей. 21 вересня Відділи СУА округи Огайо влаштували музейний вечір з цікавою і різноманітною програмою. В залі експонувалася виставка "Мистецтво сучасної афіші на Україні", яка з успіхом демонструвалася в УМ, на фестивалі українського мистецтва, що проходив у Філядельфії. Прибуток з вечора — 4,200 дол. — призначений на Будівельний Фонд Музею.

27 — 29 вересня 67-ий Відділ СУА у Філядельфії за традицією, що вже виробилася протягом кількох років, організував "Дні Українського Музею". Експонувалися твори українських мистців з приватних колекцій. Прибуток з продажу картин призначений на Музей. Слід додати, що діяльність цього Відділу повністю зосереджена на підтримці УМ.

У жовтні 66-ий Відділ СУА у Нью-Гейвені організував полуденок, дохід з якого призначений на Будівельний Фонд. Слово про значення і важливість УМ в Нью-Йорку мала Ірина Гладка, голова Відділу.

24 листопада 102-ий Відділ СУА в штаті Індіана відзначив день Українського Музею. Доповідь із прозірками про історію створення Музею і його колекції підготувала Любов Волинець.

Восени минулого року організовано дві пересувні виставки з колекції народного мистецтва УМ. Виставка "Українське народне мистецтво" експонується у Бінггемптоні, Нью-Йорк.

Українське народне мистецтво представлене народним одягом багатьох етнографічних груп: Гуцульщини, Покуття, Західнього Поділля, Полісся, Слобожанщини, Буковини. Килими репрезентують Гуцульщину, Центральну Галичину, Поділля. Двадцять п'ять рушників барвисто розповідають про мистецтво української вишивки, зокрема, "монументальні" рушники Слобожанщини. Зразки вишивок, здебільшого "уставки", доповнюють загальну картину різноманітності вишивки в техніці та кольориті. Писанки зібрані з усіх етнічних регіонів України. Жанри народного мистецтва доповнює кераміка та різьба по дереву. Ця виставка побудована так, щоб глядач міг щонайбільше скласти собі уяву про різноманітність та високу культуру українського народного мистецтва.

Друга виставка — "Давні традиції, молодий погляд — українські народні скарби очима дітей України" — експонується у Мідлбері, Вермонт. Виставка доповнена зразками народного мистецтва з колекції УМ. Таким чином, виставка творчості дітей з України в поєднанні з народними зразками дає повніше відчуття зв'язок традицій у поколіннях. І ще одне: вона показує, що прийшов час, і ми можемо разом з мистецькими творами, привезеними з України, експонувати і свою колекцію. Новий спосіб співпраці дає велику перспективу для популяризації українського мистецтва та музейних колекцій і ще раз промовляє громаді, наскільки важливим є існування УМ в Нью-Йорку. На тлі виставки майстри народного мистецтва, що ведуть освітні програми в Музеї, демонстрували мистецтво писанкарства та традиційного святкового печива.

Наше харчування

Січень — це місяць традицій — Нового Року, різдвяних свят, Маланки, Йордану, який дає причину сходитися на гостини. Подаємо приписи, які надаються до цього.

СВИНЯЧА ПЕЧЕНЯ НА КИСЛІЙ КАПУСТІ

5 фунтів свинячої полядвиці без костей
2 цибулі, нарізані в кружальця
2 фунти кислої капусти
1 малий слок яблучного сосу (apple sauce)
2 ложечки сухої гірчиці (dry mustard)
1/2 горнятка брунатного цукру
1 банька пива

До форми до печення дати цибулю, капусту, яблучний сос, посипати сухою гірчицею і цукром. На те вкласти м'ясо і полити пивом.

Заввага: полядвицю можна перед тим замаринувати, вживаючи сос зі сої, до якого додати 1 ложку олії зі сезаму, сік зі зеленої (lime) або звичайної цитрини. Вкласти полядвицю і вставити до холодильника. Обертати кілька разів.

До печені подавати запікану маленьку картоплю.

ПАШТЕТ ЗІ ШПІНАТУ (на 10 осіб)

3 10-унцові коробки мороженого січеного шпінату
4 унції масла або маргарини
1 в'язка зеленої цибульки, дрібно нарізаної
2 великі моркви, втерті на терці
1 горнятко "half and half"
1 ложечка солі
1 ложечка сухого васильку (basil)
1/8 ложечки перцю
4 яйця

Розморозити шпінат і витиснути з нього всю воду. Ще трошки посікти ножем. Приготовити форму 9 x 4 1/2; вистелити алюмінійовим папером. Уринці стопити масло або маргарини і зварити цибульку та моркву до м'якості. Додати шпінат і "half and half", сіль, перець та васильок і загріти до закиплення. Зняти з вогню, як трохи простигне — додати яйця і добре змішати. Накласти до форми та прикрити куском алюмінійового паперу. Вкласти форму до посуду з гарячою водою і пекти при температурі 375° 1 годину і 15-25 хвилин. Студити у формі 15 хвилин. Потім поставити 2 тяжкі баньки зверху, щоб притиснути паштет, і вкласти до холодильника на ніч. Перед подаванням прикрасити квітами з моркви та зеленими листками.

ЛАКОМИНКА З МАННОЇ КАШІ (CREAM OF WHEAT)

3 1/2 горнятка молока
2/3 горнятка манної каші
2 унції меленого мигдалю
піна з 4 білків
2 унції помаранчевого лікеру (grand manier)

На кип'яче молоко засипати манну кашу. Втерти шкурку з однієї помаранчі. Варити мішаючи 3 хвилини, щоб каша згусла. Як трохи простигне, вимішати з піною, мигдалем і лікером. Накласти до натовщеної маслом форми. Вистудити в холодильнику.

ХРИСТЯ НАВРОЦЬКА

ПІДЛИВА

1 малий слок морелевої мармеляди (apricot preserve) заварити і додати
1 чарку помаранчевого лікеру.

До подання виложити з форми і окремо подавати теплу підливу.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ШОКОЛЯДОВИЙ ТОРТ

6 унцій несолодкого шоколяду до печення
1/3 горнятка води
3/4 горнятка (1 1/2 кістки) масла, нарізаного в куски
3/4 горнятка цукру
5 яєць, розділити
3 ложки рому або коньяку
3/4 горнятка мигдалю, змолоти
1/3 горнятка і 3 ложки борошна (муки) мармеляда з вишень, порічок або агресту

Розпустити шоколад у воді на легкому вогні, щоб стопився. Зняти з вогню, додати масло, мішати, щоб зовсім стопилося. Додати цукор. Вистудити. Вбивати жовтки по одному. Додавати борошно на зміну з піною з білків і змеленим мигдалем, додаючи ром або коньяк. Тісто дати до двох добре натовщених форм (тортівниць) 9 інч. розміру. Пекти при температурі 350° 30-40 хвилин. Переложити мармелядою і зверху посмакувати тоненькою мармелядою.

ШОКОЛЯДОВА СКЛИЦЯ

2 горнятка цукру
2 горнятка води
3 унції несолодкого шоколяду
1/3 горнятка і 2 ложки кукурудзяного крохмалю (cornstarch)
1/3 горнятка зимної води
2 ложки рому або коньяку

До гарячої води всипати цукор і додати шоколад. На легкому вогні варити до закиплення. Зменшити вогонь і варити мішаючи ще 5 хвилин. Крохмаль замішати у зимній воді і додати до шоколядового сиропу. Варити мішаючи 3-4 хвилини. Зняти з вогню і додати ром або коньяк. Мішати, щоб можна було вилити на торт. Розпробувати зверху і з боків торта.

Пригадуємо, що Союз Українок Америки перевидав куховарську книжку "Українські страви" Зеновії Терлецької. Книжка є в полотняній твердій оправі — ціна 16.00 доларів. Замовляйте її! Відділи одержують 30% знижки.

Золоті Окрugi i Відділи

ДЕНЬ СОЮЗЯНКИ ОКРУГИ НЬЮ—ДЖЕРЗІ

*Організатори та учасники "Дня союзянки".
Organizers and participants during "Day Soyuzianky"*

День союзянки Округи Нью-Джерзі відбувся 20 жовтня 1991 р. в церковній залі української католицької церкви Різдва Пресвятої Богородиці в Нью-Брансвіку. Господарями були 4-ий і 65-ий Відділи СУА.

Зал гарно прикрашена. Зір присутніх зупиняється на великому, прекрасно виконаному портреті Лесі Українки. Його намалювала Рената Дідик — д-р медицини, дочка Тереси Дідик, кореспонденційної секретарки окружної управи. На столах були розложені книжки з творами Лесі Українки, дитячі видання. Їх привезла Оксана Станько, виховна референтка Округи.

Голова Окружної управи, Тетяна Рішко, відкрила програму молитвою "Боже, вислухай благання" і привітала присутніх. Головною точкою програми був реферат, що його виголосила заступниця голови окружної управи Ільяна Паславська з нагоди 120-річчя народження Лесі Українки. В ньому вона вичерпно охопила всю письменницьку творчість Лесі Українки від раннього дитинства аж до її передчасної смерті. Присутні з великою увагою прослухали реферат — пригадалося призабуте.

Опісля діти деклямували вірші: Богдан Паславський і Стефан Станько — "Ми є діти", Ляна Ровенко — "Українка", Андрея Білошук — "Надія", Христина Білошук і Адріяна Хромовська — "Конвалії". Членка окружної управи Олена Мельничук по-мистецькому прочитала декілька віршів і славнозвісну поезію "Контра спем сперо", в якій з великим відчуттям зуміла відтворити бадьорість духу, нескореність, жагу бажання жити.

Союзянки 4-го і 65-го Відділів вгощали присутніх — приготували смачний буфет, солодке й каву, що дало нагоду до дружніх гутірок при столиках.

Відбулася виграша на деякі речі і торт, що його спекла В. Старух. Дохід, як завжди, пішов на допомогу цілі.

Голова Відділу Таня Рішко подякувала всім за участь і моральну підтримку, яка є рушійною силою заохоти до дальшої праці.

Відспіванням гімну "Ще не вмерла Україна" закінчено цей приємний день.

Ольга Буртик

НА ФЛґОРИДІ СТВОРЕНО НОВИЙ ВІДДІЛ СУА

З ініціативи Марії Наваринської 24 лютого минулого року у Норт Порті на Флґориді постав новий, 56-ий Відділ СУА. Зразу ж до нього записалося 18 членок, а нині Відділ має 33 членки. Головою Відділу обрано Марію Наваринську, її заступницею Надію Іванчук, протоколярною секретаркою Надію Мандрусак, кореспонденційною і пресовою секретаркою Нілю Стецьків, скарбничкою Олену Качалу.

До новоствореного Відділу ввійшли: Ірина Петрик — організаційна референтка, Ірина Радзикович — мистецька, Анна Павлів-Маряні — зовнішніх зв'язків, Леся Яськів — господарська, Оксана Мельничин, Анастазія Мерешак, Анна Скіць — референтки суспільної опіки, Анна Сокольська — культурно-освітня. До контрольної комісії ввійшли: Лена Іваницька — голова, Оріся Білас і Марія Стефанишин — члени.

Більшість членок — це колишні членки СУА з північних стейтів, які недавно переїхали на Флориду, тому до праці їм не привикати. На весні у нас відбулися дві мистецькі виставки — вишивок і писанок: одна у бібліотеці Венісі, друга в Культурному центрі в Порт Шарлот. Тепер, завдяки референтці І. Радзикович відбувається там виставка різьби.

Щоб роздобути трохи грошей, ми влаштували великодній базар, весняний і осінній пікніки над морем. Референтка зовнішніх зв'язків А. Павлів-Мар'яні вислала 600 листів до світових організацій здоров'я, конгресменів, сенаторів, а копії до представника України в Організації Об'єднаних Націй, Генадія Удовенка і голови Верховної Ради України Леоніда Кравчука, з протестом проти будівництва лікарні жертвам Чорнобиля на території Росії і з проханням

побудувати таку лікарню на Україні, яка найбільше потерпіла від чорнобильської катастрофи.

Наш Відділ нав'язав зв'язок в Відділом Союзу Українок в Стрию, що на Львівщині. Пересилаємо їм журнал "Наше Життя" і листуємося з ними.

Вислали ми 150 дол. на вітаміни для дітей в Україні через нашу Централю в Нью-Йорку, а тепер Л. Іваницька і А. Павлів-Мар'яні збирають вітаміни і аспірин у крамницях, які мають фармацевтичні відділи, для наступного транспорту.

Референтка суспільної опіки Оксана Мельничин відвідує хворих. Розроблено план праці на півроку і маємо надію, що він увінчається успіхом.

Ніля Стецьків
пресова референтка

УКРАЇНСЬКИЙ КУТОК БУВ ЦІКАВИЙ

18—20 жовтня 1991 р. в Інтернаціональному Інституті в Дітройті відбувся, як щороку, "Ярмарок старого світу", в якому взяли участь різні національності, маючи нагоду показати свою народну творчість.

Відома українська діячка Емілія Запорожець звернулася з проханням до Окружної управи СУА в Дітройті, головою якої є Наталка Гевко, щоб СУА взяв активну участь в цій імпрезі.

Імпрезова референтка Округи д-р Марія Балтарович взялася до праці, яка вимагала часу і чимало труду.

Асоціацію Українських Градуантів репрезентувала родина Віхореків. Пані Віхорек, заслужена громадянка, не пропустила, мабуть, ні однієї такої імпрези. Писання писанок демонстрував відомий мистець Роман Сенюк, який виявляє в цій ділянці неабиякий талант.

СУА взяв найбільш активну участь. Нуся Воробкевич демонструвала техніку роблення герданів разом з д-р Марічкою Балтарович при столі, заваленому кораликами і герданами. Вишиванням зайнялася Олена Папіж. Вона виставила свої цінні праці, а також ляльки в народних строях з різних частин України, які є гордістю 81-го Відділу СУА. Іншого дня Нуся Воробкевич зробила виставку своїх вишивок, які творили незвичайну збірку. Техніку малювання кераміки демонструвала родина Гриньківих, яка продемонструвала своєрідне мистецтво. Д-р Марія і д-р Марічка Балтаровичі зайнялися згуртуванням дітей і молоді від 5 до 26 років, подбали про вишивані строї, в чому допомагали також батьки, і під проводом д-р Марічки Балтарович відбувся показ вишивок у пристосуванні до теперішнього часу, і наших барвистих народних строїв з різних місцевостей України.

Український куток був мальовничий, різноманітний, цікавий. Коло нього гуртувалося багато відвідувачів, які хотіли побачити ту Україну, яка тепер так інтенсивно домагається від світу визнати її самостійність.

Приходили телевізійні репортери, брали інтерв'ю.

3-го листопада Інтернаціональний Інститут запросив усіх, що працювали під час ярмарку, на "ланч" до свого приміщення, як подяку за працю і труд. Після ланчу були безплатні виграшки, а при виході кожному дарували пляшку вина.

Може Бог дозволить дочекатися, що на наступний рік СУА візьме знову активну участь, але як член народу, що засів у народів вільних колі.

Ольга Гриньків

ІМПРЕЗА 82-ГО ВІДДІЛУ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ

У неділю, 6 жовтня минулого року, 82-ий Відділ СУА відзначив п'яту річницю нуклеарної катастрофи в Чорнобилі імпрезою під назвою "Чорнобиль — відкрита рана України". Імпреза відбулася у приміщенні Наукового Товариства ім. Шевченка, а дохід був призначений на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля через СУА. Це ще один приклад, як членки використовують нагоду, щоб поширювати правдиві інформації про події в Україні.

Імпрезу відкрила заступниця голови Відділу Олександра Кіршак. Вона привітала д-ра Зенона Матківського, д-ра Володимира Гординського і д-ра Андрія Петруха, директора лябораторії Львівського шпиталю для дітей Чорнобиля. Привітала всіх присутніх, які так численно прибули, щоб відзначити і пригадати всі ті проблеми на Україні, які були спричинені нуклеарним вибухом, і нагадати світові про жахливі обставини, в яких тепер живуть жертви цієї катастрофи.

Програму вечора очолювала Ірена Іванчишин, ініціаторка імпрези й культурно-освітня референтка 82-го Відділу. Теплими словами привітала гостей і союзнянок, зазначивши, що хоч є інші імпрези, наша зала є повна, бо українська громада боліє долею наших дітей в Україні. Вона згадала, що ми переживаємо історичні часи: 24 серпня ц.р. проголошено незалежність України. Відбулася зустріч з Головою Верховної Ради України Леонідом Кравчуком. Історичною датою став день 30 вересня, коли синьожовтий прапор замайорів серед прапорів вільних держав світу перед Організацією Об'єднаних Націй.

Ведуча програмою привітала достойну гостю з Києва д-р Тамару Булат, наукового співробітника Інституту мистецтвознавства, фолкльору та етнографії ім. М. Рильського Академії Наук України.

Першою точкою програми була рецитація уривків з віршів "Чорнобильська Мадонна" Івана Драча і віршів учнів 7-ої класи з України Євгена Караїна, Михайла Рослина, Андрійка Снігура і Катрусі Горіх, учениці 9-ої класи. Учні зображували затьміння, зачорнення, захмарення і запорошення Чорнобиля і околиці після катастрофи. Анонімною поемою з України "Гнів Чорнобиля" закінчила рецитацію Лариса Кукрицька.

Далі слідувало слово д-ра Зенона Матківського. Він привітав присутніх від Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля, від дітей з України і від своєї дружини, що в той час перебувала на Україні. Розповів про цю страшну катастрофу в Україні і наслідки її тепер. Горіючий реактор став причиною виникнення радіоактивності, яка в тисячу разів перевищувала радіоактивність після скинення атомної бомби на Гіро-

шіму 1945 року. Чорнобиль — найбільша катастрофа не тільки в історії нашого народу, але всього людства. Світ довідався про неї 28-го квітня 1986 року і ще до сьогодні невідомо, скільки людей загинуло в день вибуху. Наслідки катастрофи вже є, а саме: збільшення левкемії на 6%, серцеві вади і ортопедичні проблеми у дітей. В двох останніх можна помогти хірургією й ортоскопічною хірургією. Д-р З. Матківський представив сумний стан, в якому перебуває населення багатьох районів в околиці Чорнобиля, затруених радіацією. Люди масово хворіють на легені, органи зору, нервову систему, кровообіг і органи травлення, вони втратили відпорність до мікробів. Є великий брак ліків та медичних інструментів. Великої шкоди зазнав також ґрунт, він перетворився на непридатний до життя простір. Майже нема чистої води та доброякісних харчів. У шпиталях незадовільне устаткування.

Наступною точкою імпрези було висвітлення відеозапису про чорнобильську трагедію, вплив опромінення на дітей і на людей, що працювали після вибуху. Дозиметри не могли міряти, радіація перевищувала скалю. Діти в школах мліли, кров капала на зошити, мали рвоти, були бліді і безсильні. Однак влада відповідала: "Не бунтуйте народ, все є нормально". Вмирили люди 23-37 років, переселенці зі зараженої зони.

В другій частині відеозапису, що був виготовлений австралійською компанією під час конгресу українських лікарів, зображено, що приблизно 8 мільйонів українського населення є опромінені, а 400,000 дітей є серйозно опромінені. Через вітер і воду, що входить в землю, відбувається розповсюдження нуклеотидів по всій Україні. За Україну забув цілий світ і це є наша проблема. Обставини тяжкі і нам треба рятувати населення, бо там медична система є 50 років позаду, а на селах — 75 років. Основний тягар боротьби з ліквідацією наслідків катастрофи ліг на Україну. Наші вчені і політичні діячі шукають міжнародних зв'язків і співпраці з компетентними науковцями інших держав, щоб спільно розв'язувати трагічні проблеми.

Останньою точкою імпрези була доповідь д-ра Андрія Петруха, завідуючого лябораторією Львівського шпиталю для дітей Чорнобиля. Він розказав про стан лябораторії Львівської лікарні при вул. Дністровській 27, яка була передана для дітей, що зазнали впливу чорнобильської катастрофи. Допомогу медичними засобами і сучасною технікою надав Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля (США). Посвячення шпиталю відбулося 8 січня 1991 р. В березні 1991 р. літак "Мрія" доставив всі вантажі до шпиталю у

Львові. Був теж вантаж, призначений для інших шпиталів, зокрема лічниці ім. А. Шептицького, лікарнів Золочеві та інших. У Львівському шпиталі функціонують такі відділи: гематологічний, психоневрологічний, педіатричний, хірургічний, сурдологічний, а також поліклінічний відділ, лябораторія, відділи функціональної діагностики, стоматології, фізіотерапії. У шпиталі перебуває 160 дітей, поліклініку відвідують десятки дітей щоденно. Лікарі зі Львова виїжджають в околиці Чорнобиля для обстеження дітей і їхніх батьків, що були опромінені.

Лябораторія Львівського шпиталю для дітей Чорнобиля одержала найновіший біохемічний аналізатор, куплений за фонди Союзу Українок Америки. Концепція організації лябораторії Львівського шпиталю для дітей Чорнобиля була розроблена д-ром Володимиром Гординським.

Сьогодні лябораторія виконує біохемічні, гематологічні дослідження, частинно провадить імунологічні аналізи. Американські українки рятують українських дітей, сказав д-р Андрій Петрух і нав'язав цю поміч до притчі з Біблії: "Господар посіяв зерно... Діяспора сіє зерно, і воно сходить добрим зерном на

Україні", — тими словами закінчив свою доповідь д-р А. Петрух.

В короткій дискусії присутніх турбувала проблема реакторів на Україні, і дивувалися, чому вони мають бути закриті аж 1995 року.

На закінчення Ірена Іванчишин подякувала всім, що спричинилися до успіху цієї імпрези, зворушливими словами згадала дітей Чорнобиля, що з відеозапису дивляться на нас своїми синіми очима і просять допомоги. Подякувала всім присутнім за участь. Подякувала Ларисі Кукрицькій за мистецьки виголошену рецитацію і вручила їй квіти. Лариса Кукрицька сказала, що вона завжди готова допомогти жіночій організації СУА, якщо її помочи буде потрібно.

Олександра Кіршак подякувала Ірині Іванчишин за віддану працю в організуванні вечора і ведення програми. Подякувала д-рові Зенонові Матківському, д-рові Володимирові Гординському, д-рові Андрієві Петрухові за участь в імпрезі. За жертвенну працю подякувала несприятній Надії Матківській і передала для неї квіти від 82-го Відділу СУА.

Присутні розходилися глибоко зворушені, заслухані в трагедію наших невинних жертв Чорнобиля.

Ольга Кекіш

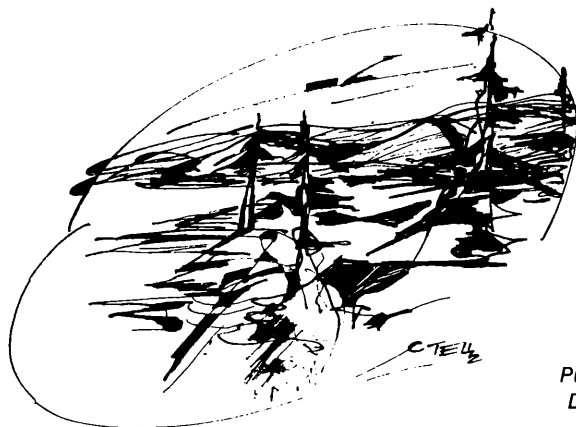

Рисунок Володимира Стецули.
Drawing by Volodymyr Stecula.

МОЛІМСЯ ЗА ДОЛЮ УКРАЇНИ

Союз Українок Америки, 47-ий Відділ Ім. Лесі Українки в Рочестері, Нью-Йорк, щиро відчуває потребу допомогти нашій Україні в її стремлінні до повної незалежності. Нашу Батьківщину, її уряд і державних мужів чекає велика та відповідальна праця. Ми всі повинні щиро просити Всевишнього про здорову думку кожного громадянина України. Від кожного з них та їхньої згоди буде залежати бути чи не бути нашій державі.

Ми дуже раді, що наша громада в Рочестері, без огляду на віросповідання, чисельно злучилася з нами спільною молитвою під час Молебня до Пречистої Діви, який відбувся заходом 47-го Відділу СУА 22 жовтня 1991 р. в церкві св. Йосафата.

Відзначаючи Акт проголошення незалежності

України 24 серпня 1991 р. під час зустрічі наших членок з українською громадою 8 вересня, ми переконані, що молодь України не дасть пропасти своїй Батьківщині. Коротке слово молодій гості з України Лідії Гриценко засвідчило нам, що вони, за її словами, з Божою поміччю вистояли в жорстокій боротьбі з комуністами, які, за словами поета Василя Василяшкі, "Затуляли чижинці в обіймах нам рот і перевертні кривдили зраджену мову". Вони вистояли і зберегли свою душу, мову і пісню.

Нам потрібно подати їм нашу поміч не тільки матеріального характеру, але і молитвою: просити Всевишнього про долю України та Діву Марію взяти поновно наш зболений народ під свій Небесний Покров.

Ірина Руснак

ЮВІЛЕЙ 34-ГО ВІДДІЛУ СУА

*Зліва: Євгенія Шанц, Зеновія Білас, Анна Ґогоша, Ольга Коник, Ірина Чайківська, Сестра Лавра, Катерина Пашко.
Jubilee celebration of Branch #34, UNWLA.*

З ініціативи довголітньої голови 34-го Відділу СУА Євгенії Шанц, завдяки її наполегливим старанням та гармонійній співпраці управи і членкинь, 4 листопада 1990 року відбулись величаві святкування 60-ліття 34-го Відділу СУА у Коговзі, Нью-Йорк.

Перед ювілейним бенкетом відбулася Служба Божа з поминальними молитвами за покійних посестр Відділу, що відійшли у вічність протягом 60 років.

У неділю по полудні відбувся святковий бенкет у гарно прибраній залі ресторану, яким вміло провадила членка Анна Ґогоша. Перед бенкетом відбулася товариська зустріч. Членки і гості мали нагоду оглянути виставку хроніки Відділу у фотографіях — від самого заснування аж по сьогоднішнє свято. Виставка включала перші протоколи, список членок-основниць, касову книгу, знімки з імпрез і навіть квиток на різдвяну імпрезу у перші роки існування Відділу. Цю виставку й історію Відділу старанно, з пожовклих сторінок книг Відділу, збирила і приготувала, а опісля прочитала передова членка Зеновія Білас.

Бенкет відкрила голова Відділу Євгенія Шанц. Вона привітала гостю — представницю Централі СУА мгр Ірину Чайківську і всіх присутніх і попросила о. митр. В. Андрушкова провести молитву. Після зворушливих слів молитви дальше ведення бенкету перебрала господиня свята Анна Ґогоша. У своєму слові вона розповіла про наполегливу працю членкинь-основниць, їх щире серце, шляхетні справи і велике бажання допомагати іншим, хоч самі жили і гуртувались серед дуже несприятливих умов, а все таки вистояли серед чужого оточення, зберегли любов до свого народу, своїх церков, зберегли вікові звичаї і традиції.

Наступною точкою програми був гімн Союзу Українок, який відспівали членки 34-го Відділу під диригентурою сестри Лаври, ЧСВВ. Відтак госпо-

диня свята представила гостей за головним столом: о. митр. В. Андрушкова, пароха церкви св. Петра і Павла у Коговзі, о. Володимира Пашка, пароха УАПЦ св. Миколая у Трої і його дружину паніматку Катерину, Сестру Лавру, що керує хором при парафії свв. Петра і Павла, мгр Ірину Чайківську, голову Окружної Управи Південного Нью-Йорку Дозю Кушнір, довголітню голову 34-го Відділу Євгенію Шанц, заслужену членку і громадську діячку Зеновію Білас, одну з основниць цього Відділу, делегатку першої конвенції СУА в Нью-Йорку Ольгу Коник, якій вручено почесну грамоту за жертвенну працю в Відділі. З великим зворушенням прийняла 85-річна піонерка цю грамоту від голови 34-го Відділу, подякувала за пошану та признання і побажала добрих успіхів у праці на майбутнє. Всі інші представлені гості за столом, також склали свої щирі побажання для 34-го Відділу з нагоди 60-ліття існування, а мгр І. Чайківська, складаючи привіт від Екзекутиви, звеличала основницю Ольгу Коник і заслужену членку Зеновію Білас за довгі роки приналежности до СУА, бо, ще будучи в Україні молодою панною, вже належала до цієї організації. Тому що наша гостя з Централі недавно повернулася з України, вона поділилася з нами найновішими подіями і розповіла про працю зорганізованого жіноцтва на Батьківщині. Вона була приємно вражена також працею 34-го Відділу впродовж 60-ти років і звернулася до наших молодих членкинь з закликом займати місця старших членок, щоб продовжувати їхню працю на культурному та суспільному полі, що є метою Союзу Українок Америки.

У мистецькій частині проф. Володимир Літинський проспівав три пісні: "Веснівка", "Два кольори" і "Дивлюсь я на небо". Потім молоденькі членки Оксана Цюпка, Лідія Грицьков'ян-Логерсіо, Катруся Ракоча-Барсиджен, Даруся Ракоча, Леся Ракоча,

Христя Кифор, Галя Мацюк-Гіберт і Галина Омецінська-Логан підійшли до головного стола і представилися гості з Централі.

Не можна поминути великого вкладу праці заступниці голови Марії Мацюк, касирки Наталії Стемської, секретарки Оксани Цюпки, референтки суспільної опіки Ольги Ракочої та її доні Катрусі, членки Марії Савків (виготовила програмку бенкету) та незаступимих господинь Кароліни Бездрух, Софії Поповської і Стефанії Бачинської, та інших членок, що причинилися до відсвяткування 60-ліття нашого Відділу.

Під кінець бенкету голова Є. Шанц подякувала отцям, Сестрі Лаврі, представниці Централі, виконавцям програми, представникам організацій та всім гостям і союзнякам, а особливу подяку зложила господині свята Анні Гоґоші за мистецьке ведення програми бенкету. З нагоди 60-літнього ювілею 34-го Відділу голова передала мгр І. Чайківській 1,000 дол. на будівельний фонд Українського Музею в Нью-Йорку.

Свято закінчено молитвою, яку провів о. В. Пашко.

Уляна Омецінська,
членка 34-го Відділу СУА

ВІТАЄМО НОВИХ ЧЛЕНОК

66-ий Відділ СУА в Нью-Гейвені, Конн., щиро вітає своїх нових членок **Ірину Лаврович, Євгенію Лужницьку, Саву Креховецьку.**

Управа і членки 66-го Відділу

ДОПОМОГА УКРАЇНСЬКОМУ МУЗЕЄВІ

Наближався вакаційний час. Членки 66-го Відділу СУА в Нью-Гейвені, Конн., плянували вакації і думали, де їх найкраще провести. Голова Відділу Ірина Гладка також думала про це, тому скликала засідання управи і повідомила членкинь, що обід на Український Музей в Нью-Йорку відбудеться 6 жовтня. Заля замовлена. Запитала членок, чи погоджуються взяти ту саму функцію, яку мали минулого року. Всі одночасно погодилися. Голова подякувала членкам за співпрацю і побажала веселих вакацій. Всі вони повністю виконали свої обов'язки. Заля, як звичайно, була прибранна по-мистецьки. Господарські референтки мали дуже багато праці, але помагали всі, навіть і ті, які щойно стали членками СУА.

Після Служби Божої гості заповнили залю. Голова привітала о. пароха Романа Голембу, д-ра Осипа Данка, гостей і сказала, що дохід з сьогоднішнього обіду призначений на Український Музей, який конче потребує більшого приміщення. Вона повідомила гостей, що буде виграшка, є дуже гарні речі, а особливо, вишивана подушка, яку подарувала Люба Данило. Отець Роман провів молитву та побажав гостям смачного.

Майже кожного року на нашому обіді маємо гостей з України, які приїжджають відвідати рідних. Цього року приїхала Люба Романич зі своєю донечкою Мар'янкою, яка потерпіла від вибуху в Чорнобилі і потребує лікування. Вона є під опікою американського лікаря, приходить до здоров'я і є надія, що незабаром виїде на Україну. Мама і доня перебувають у гостинному домі подружжя Антонишиних.

Від Музею промовляв д-р о. Данко. Завдяки 66-му Відділові та іншим Відділам, а також Централі

Союзу Українок Америки та завдяки ширшій українській громаді, Український Музей став одним з основних маяків українського культурного світу в США. Його роля не меншає, а зростає в наслідок незалежності України. Для України культурний обмін щойно починається. Для Музею це означає, з однієї сторони, додаткові навантаження, а з другої — відкриває нові великі можливості співпраці з музеями та мистецькими й культурними колами і установами України.

Управа Музею вдячна 66-му Відділові не тільки за те, що він вже понад десять років підтримує Музей, але й за індивідуальну та групову працю в користь церкви, школи, місцевих харитативних, громадських і культурних установ та для всієї нашої спільноти. Наша громадськість вже сприймає це як нормальну, звичайну річ і, мабуть, аж тоді належно оцінила б цю працю багатьох десятиліть, коли б раптом цього всього не стало.

В Музеї тепер іде підготовка до широкої збірки фондів для розбудови нового приміщення Музею. Управа Музею сподівається, що наша громада відгукнеться на звернення і заклики Збіркового комітету ще щедрішими, ніж дотепер, датками. Потреби Музею великі і Управа приймає датки великі і малі і вдячна за кожний дар.

Відбулася виграшка і дехто з гостей мав щастя виграти гарні речі. На кінець о. Роман провів молитву та побажав гостям щасливо заїхати додому. Гості поволі залишали залю, а членки знову спішили, щоб упорядкувати залю і кухню.

Ірина Гриневич,
пресова референтка

Фонд допомоги дітям і молоді — жертвам Чорнобиля

Коляда на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля через 99-ий Відділ СУА у Вотервільті:

374.00 дол. — 99-ий Відділ СУА у Вотервільті;

125.00 дол. — д-р Олександр і Дарія Якубовичі;

по 50.00 дол. — Іванка і Мирон Бучаки, Наталка і Бил Верзоли, Марія і Константин Галецькі, Дозя і Ярослав Кушніри, Євгенія і Василь Макухи, Юлія і Тарас Шипиляві;

по 40.00 дол. — Алла і Михайло Геречи, Марія і Іван Філі;

по 30.00 дол. — Анастасія Голубець, Михайло Коцур, Роман Маселко, Юлія Петро;

по 25.00 дол. — Віра і Стефан Гарбачі, Надя і Марія Касіянуки, Мар'ян Тимчишин;

по 20.00 дол. — Анастасія Анніс, Богданна і Михайло Бережанські, Зеновія Білас, Оля і Антін Білінські, Оріся і Іван Калки, Галина і Йосиф Ковальчики, Катруся і Семен Ксеничі, Володимир Літинський, Галина і Давид Логани, Марія і Іван Мандри, Марія і Роман Мацюки, Катерина і Стах Мочульські, Уляна і Олег Омецінські, Марія і Михайло Савківи, Володимир Стадник, Марія і Микола Філі;

по 15.00 дол. — Іван Пац, Михайло Сенета;

по 10.00 дол. — Юлія і Дмитро Ванчки, Юлія і Андрій Васенки, Микола Галко, Ева і Андрій Демчари, Галина і Іван Демчари, Микола Завиский, Іван С. Зендран, Джек Ігнатоль, Бил Калдвелл, Марія і Іван Карабини, Олександра Ковальська, Емілія і Петро Коцури, Марія і Петро Ксеничі, Феня і Василь Кошикарі, Іван Курляк, Віра Кушнір, Люба Кушнір, Олена Легка, Ольга Ліщинська, Семен Мандзелян, Марія Матківська, Дарія і Василь Мокії, Люба і Іван Мокії, Анна і Євген Наболотні, Діана і Тоні Пасінелли, о. Володимир Пашко, Анна і Іван Романишини, Надія і Григорій Сембрати, Семен Сеніч, Ірена і Ярослав Скалії, Марія Скалій, Павло Сп'як, Петро Сп'як, Катерина і Василь Терлецькі, Калина Тисяк, Аксентій Урбан, Теодор Федак, Анна Філяк, Іванка Цьолко, Теодозія і Павло Шевчуки;

по 5.00 дол. — Марія Валестро, Джон Вілліттс, Стефан Гебуза, Григорій Ільницький, Петро Кавка, Іван Опар, Оля Ракоча, Оля Сіцко, Юлія Спінда, Петро Філяк, Левко Урусский, Тереса Кавола;

по 3.00 дол. — Марія Вариха, Гелен Кавола.

Разом 2,000.00 дол.

З нагоди ювілею — 50-ліття подружжя Сидора і Євгенії Новаківських на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля зложили: **по 100.00 дол.** — д-р Олександр і Марта Ценки, Микола і Марія Касіяни, проф. Зоя Маркович; **50.00 дол.** — Варвара Швед.

Замість квітів на могилу **бл.п. Романа Огоновського**, нашого дорогого брата, який помер у Львові, через 28-ий Відділ СУА жертвують **100.00 дол.** сестри

**І. Качмарська, С. Ховзун,
І. Голінська і М. Огоновська**

У світлу пам'ять незабутньої **бл.п. Володимири Савчинської** жертвує **100.00 дол.** через 28-ий Відділ СУА

Ірена Качмарська

Замість квітів на могилу **бл.п. Роми Мицик** через 11-ий Відділ СУА в Трентоні складає **25.00 дол.**

Роберт Дімація

В пам'ять моїх вуйків **бл.п. Юри і бл.п. Марії Шкрумеляків** жертвую **100.00 дол.**

Мирослава Залуцька

В пам'ять незабутньої сестри **бл.п. інж. Ірени Гаврищак-Колтунок** складаю **100.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Жертвам Чорнобиля

Оксана Гаврищак-Рак

У світлу пам'ять **бл.п. Наталії Лопатинської і бл.п. Катерини Цікало** складає **40.00 дол.** через 28-ий Відділ СУА

Надя Стадницька

Під час похорону нашої членки **бл.п. Стефанії Гец** 11-ий Відділ СУА у Трентоні провів збірку на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля. Збірка дала суму **510.00 дол.**, на яку зложили: **100.00 дол.** — Євген Гец; **по 25.00 дол.** — родина Гулея, Дарія Кузик, Люба Мриголоцька, Петро і Ірена Плісі; **по 20.00 дол.** — Михайло і Анастасія Бойцуни, Ольга Дубик, Зеновій і Володимира Гілі, Уляна Куропей, Галина Костюк, Володимир Маркевич, Іван і Оксана Микитини, Мирон і Богданна Осадци, Ігор і Дарія Сеники, Орест і Леся Сеники; **по 10.00 дол.** — Адам і Ольга Джамани, Іван і Софія Головки, Іван і Мирослава Грибовські, Ярослава Лапка, Юстина Надрага, Євген і Леся Обаранці, Емілія Панасюк, Сильвестер і Анна Петруняки, Ярослав і Анна Семковичі, Наталка Шилкевич, Стефан і Ірена Шилкевичі.

Доповнення до збіркової листи в пам'ять **бл.п. Надії Гулей**, членки 11-го Відділу в Трентоні: **по 20.00 дол.** — Надя і Іван Гафтковичі; **по 10.00 дол.** — Емілія Панасюк, Володимир Прицик, Андрій і Ірена Турчини, О. і Надя Желихівські, д-р Теодозій і Дарія Самотулки; **по 5.00 дол.** — Марія Мрочко, Броня Скорупська.

Замість китиці троянд при домовині нашої дорогої і незабутньої приятельки **бл.п. Анни Крамар** складають на Фонд, а родині висловлюють найщиріші співчуття: Володимир та Ірина Левські, Мирослав і Марта Ломаги, д-р Ярослав та Ірена Остап'юки, Олександр і Анна Пришляки, Роман і Анна Сокольські, Євген і Стефа Сиротюки, Ірина Чайковська та Ірина Кукіль.

Замість квітів на свіжу могилу дорогої **бл.п. Любки Савойко** пересилаю **25.00 дол.**

Ірина Щербанюк

Замість квітів на могилу **бл.п. Івана Бориса** через 20-ий Відділ СУА у Філадельфії зложила **10.00 дол.**

Марія Галій

Замість квітів на могилу моєї дорогої мами **Ольги Позинської** зложили на Фонд Допомоги через 119-ий Відділ СУА в Йонкерсі: **по 100.00 дол.** — Алла і Роман Трохимчуки, Анна і Данієл Бернетіні; **50.00 дол.** — Ніна і Алла Винокурцеви; **40.00 дол.** — Віра Гаврилів; **35.00 дол.** — Олександра Крумшин; **по 25 дол.** — 119-ий Відділ, Марія і д-р Р. Борковські, Любомира і д-р О. Сохани, Іванна і Петро Ганкевичі, Анна Король, Анна Варчак, Ірена Моцюк, Павліна і Леся Макарчуки, Оксана і Микола Губенки, Ольга Руденська; **по 10 дол.** — Олена Футала, Галина і Богдан Титли, Рома Оленська, Оля Кулинич.

Складаємо всім жертводавцям щиру та сердечну подяку. Нехай Всевишній Господь благословить Вас!

Алла і Роман Трохимчуки

З нагоди 100-літнього ювілею членки 70-го Відділу СУА Олімпії Хойнацької на прийнятті, яке влаштували дочка, внуки і правнуки, зібрано на Медичний Фонд СУА для Львівської дитячої спеціалізованої лікарні, де лікують дітей Чорнобиля: **по 100.00 дол.** — Мирон і Ольга Гнатейки, Марко Гуран, Григорій і Ірена Кузьми, д-р Ярослав і Софія Рожанковські, Марія Стефанів; **по 50.00 дол.** — Іка і Хозе Казанови, Лідія Лопатинська, Ярослав і Ольга Чипаки; **по 30.00 дол.** — Хризанта Кордуба, Анна Коренець; **по 25.00 дол.** — Дарія Бойдуник, д-р Євген і Анізія Гілі, Олег і Адя Федаші; **по 20.00 дол.** — Марія Бакалець, Христина Блаженко, Олена Бобеляк, Марія Борбич, Катерина Бук, Ольга Буртик, Анна Ваньо, Ядвига Дяченко, Катерина Кордуба, Єва Лужняк, Світлана Марченко, Леся Мочула, Ольга Мочула, д-р Богданна Свистун, Ірена Цапар, Люба Чолган.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Марії Ханас** членки 1-го Відділу СУА в Нью-Йорку на похороні зібрано на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля: **по**

50.00 дол. — Ярослав і Ярослава Мулики; **по 25.00 дол.** — п-во Шонг, Стефа Гаврилук; **20.00 дол.** — С. Сова; **по 10.00 дол.** — Василь Натина, Оля Ільків, Пезя Легевич, Дарія Сапієнза, Ірена Козак, Роман Семенюк, П. Степанків, Єва Решетівська, Гелен Гузар, Майкел Чубак, Юлія Шозда; **по 5.00 дол.** — Володимир Семанюк, Стефанія Гуменюк, Марія Мотиль, Анна Козак, Барбара Галата, Микола Перхач, Вера Гінк.

Замість квітів на могилу **бл. п. Лідії Федорів**, членки 20-го Відділу СУА у Філядельфії, на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля зложили **205.00 дол.** — Іванна Серединська, Микола і Лідія Бульби, Ярослав Та-томир, Євгенія Сидір-Новаківська, родина доктора Яримовича.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Миколи Ярошенка** складаємо **20.00 дол.** на Фонд Допомоги Молоді і Дітям — Жертвам Чорнобиля. Родині висловлюємо щирі співчуття.

Стефа і Дмитро Косовичі

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ТРИВАЛІ ФОНДИ

На Тривалий Фонд ім. інж. Євгена й Ірини Мельників **3,000.00 дол.** зложили **інж. Євген й Ірина Мельники.**

БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

400.00 дол. — д-р Альберт і Оксана Кіпи;
по 250.00 дол. — д-р Марія Мотиль, д-р Олександр Мотиль;
129.00 дол. — Й. П. Морган, дорівнюючи пожертву Володимира і Катерини Папуг;
120.00 дол. — Оксана Ілященко;
100.00 дол. — Віра Скоп;
по 50.00 дол. — Ольга Джонсон, Ванда Баксер;
25.00 дол. — д-р Ярослав і Мері Макарушки;
30.00 дол. — Михайло і Михайлина Барани;
13.00 дол. — Юліян Бачинський.

Датки на Будівельний Фонд Українського Музею, зібрані на святочному вечорі, зорганізованому Округною Управою СУА в Огайо: **2,000.00** — Округна Управа СУА в Огайо; **250.00 дол.** — Дозя і Зенон Кріслаті; **100.00 дол.** — Українська католицька парафія св. Покрови, д-р М. Грушкевич з дружиною, Д. і Браєн МекКей; **по 50.00 дол.** — Дата Менеджмент Сервіс, Сестрицтво Покрови, Нестор і Аніса Шусті, Організація Об'єднаних Українців, Іван Вегера, д-р Винярський з дружиною, І. і Р. Свистуни; **по 40.00 дол.** — подружжя Чайки, Люба й Іван Ведмедики, Євгенія Фендерис; **по 35.00 дол.** — Роман Боднарук, Люба Боднар, Стефанія Цегельська, похоронне заведення Головачків, Розалія і Григорій Головки, похоронне заведення Колодій-Лазота, Іван Мігоцький, Люба Мичковська, Люба Мисів-Зварич, Володимир Мисів, д-р Ярослав Мигайчук, д-р В. Панасюк; **по 35.00 дол.** — Лариса Музичка, Оріся Савчак, Л. і З. Спони, Рассел Іванчук, д-р Б. Чепак; **по 30.00 дол.** —

Артур Нюман, Михайлина і Дмитро Проці, Тамара Угера, Н.Н.; **по 25.00 дол.** — м'ясарня Чухраїв, В. Лагошняк-Базар, Юрій і Марія Терпиляки, Тетяна Сілецька; **30.00 дол.** — Анна Баран — в пам'ять чоловіка бл. п. Василя Барана; **по 20.00 дол.** — К. і М. Чапські, Петро Лагола, Володимир Лалюк, Володимир і Юлія Паньківі, Ніна Тимків, Михайло Світлик, пан Зорій (Українська радіограма), д-р Стефан і Емілія Волянники, М. і С. Антоніви, Геня Полатайко, Василь Федун; **по 15.00 дол.** — Анастасія і Антін Хомики, Стейт-Мітс Сало, Н.Н.; **по 10.00 дол.** — Неоніля Когут, Павлина Козлатович, д-р Ярослав Крив'як, Дарія Микита, Галя Мартинюк, Стефанія Зварин; **по 5.00 дол.** — Іванна Дмитрик, Н.Н.

ДАТКИ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

2,000.00 дол. — Наталія Бачинська;
1,200.00 дол. — д-р Олег і д-р Іванна Ратичі;
500.00 дол. — 1-ий Відділ СУА;
по 200.00 дол. — 42-ий Відділ СУА, д-р Зенон і Надія Матківські;
по 120.00 дол. — Михайло і Людмила Черешньовські;
по 100.00 дол. — Роман Ільницький, Борис Галаган, Зеновія Воробець, Н.Н.
94.00 дол. — 67-ий Відділ СУА;
50.00 дол. — Юрій Кравець, Ярослава Яросевич, 52-ий Відділ СУА;
30.00 дол. — Анна Шерей;
по 25.00 дол. — Роман Вомпель, Марія Фірчук, Микола Лебедь;
20.00 дол. — Петро і Христина Бойчуки;
по 10.00 — Ігор Еванік, Надія Юрчинська, Марія Грабець, Джан і Петро Гарбери, Оксана Калиновська, Іванна Вовк;
3.00 дол. — Стефанія Савчин.

З нагоди п'ятдесятилітнього ювілею подружжя життя Ольги і Михайла Бодлаків на Український Музей в Нью-Йорку складають: **по 50.00 дол.** — д-р Стефанія і д-р Роман Барановські, Ольга і Михайло Бодлаки;

25.00 дол. — Антоніна Змий.

Датки на видання каталогу Михайла Черешньовського: **по 1,000.00 дол.** — СУМА (Йонкерс) Федеральна Кредитова Кооператива, Спілка Українських Ветеранів Інсурдженьської

Армії; **500.00 дол.** — Спілка Українських Ветеранів Інсурдженської Армії, Канада; **300. 00 дол.** — Українська Кредитова Кооператива у Гартфорді; **250.00 дол.** — Організація Оборони Чотирьох Свобід України; **по 200.00 дол.** — Об'єднання жінок Оборони Чотирьох Свобід України, Українська Кредитова Кооператива у Філядельфії; **по 100.00 дол.** — Зенон і Дося Кріслаті, д-р Євген і Марта Шморгуни, д-р Микола і Надія Дейчаківські, д-р Дмитро Фаріон, Об'єднання Демократичної Української Молоді, Н.-Й., д-р Орест і Марія Козицькі, Марія Кульчицька, УкраїнськоАмериканська Молодеча Організація, Об'єднання Українських Артистів Америки, Відділ Н.-Й.; **75.00 дол.** — Борис Галаган; **50.00 дол.** — Ілона Сочинська.

У світлу пам'ять **бл.п. д-ра Богдана Цимбалістого** на Будівельний Фонд зложили: **100.00 дол.** Мирон і Наталія Возняки; **по 50.00 дол.** — Порфирій і Тамара Панкевичі, Мирон і Люба Чолгани; **по 25.00 дол.** — Михайло і Омеляна Цяпки, Квітослава і Богдан Пащини, Петро й Ірена Саляки, Розалія Фенчишин; **по 20.00 дол.** — Клавдія Кіндзольська, Анна Романишин, Василь і Маргарета Кійці, о. Павло і Віра Лабинські, Стефанія Старожитник, анонімний; **по 10.00 дол.** — Ольга Паливода, Юрій і Софія Ланишини, Северин й Ірена Старожитники, Олександра Ошудляк, Іван і Ольга Ячишини; **5.00 дол.** — Ірена Гроть.

В пам'ять **св. п. Стефанії Явної** на Будівельний Фонд Українського Музею зложили: **по 50.00 дол.** — Любомир і Лариса Онишкевичі, д-р Роман і Світлана Андрушківи; **по 25.00 дол.** — Роман і Надія Канюки, Юрій Ключас.

У світлу пам'ять **бл. п. Юрія Старосольського** на Будівельний Фонд Українського Музею **200.00 дол.** зложила **Лідія Кучерська**, а родині висловлює щирі співчуття.

В пам'ять **бл. п. д-ра Івана Дачишина** **50 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею зложила **Адріана Лапичак-Бах**.

У світлу пам'ять родичів **бл. п. д-ра Никифора і Марії Гірняків** **100 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею зложила **Люба з Гірняків-Чолган**.

У світлу пам'ять **бл. п. проф. Осипа Гулея** **25.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею зложили **Мирон і Люба Чолгани**.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на могилу товариша студій, ентузіаста і довголітнього голову Українського Музею **д-ра Богдана Цимбалістого** **25.00 дол.**, на оснований ним Тривалий Фонд Українського Музею, складають **Ніля і д-р Євген Стецьківи**.

Замість квітів на свіжу могилу бл. п. проф. д-ра Романа Миколаєвича на Будівельний Фонд Українського Музею **25.00 дол.** зложила **Люба з Гірняків Чолган**.

Замість квітів на свіжу могилу бл. п. д-р Ірени Гребеняк на Український Музей **50.00 дол.** зложила **Марія Палідвор**.

Замість квітів на свіжу могилу бл.п. Василя Шиманчука, батька членки 30-го Відділу СУА, Відділ складає **20.00 дол.** на Український Музей.

14-ий Відділ Союзу Українок Америки в Атланті, Джорджія, складає **25.00 дол.** на Український Музей в пам'ять **бл.п. Люби Кучмак**, колишньої членки.

Членки 67-го Відділу СУА складають **25.00 дол.** замість квітів на могилу **бл.п. Єлисавети Марії Третяк**.

Замість квітів на могилу **бл. п. Ернестини Української** складаємо **25.00** на Український Музей, а родині висловлюємо наші щирі співчуття.

Ольга і Михайло Мочули

У світлу пам'ять **бл. п. Константини Лопатинської** на Український Музей в Нью-Йорку складають **Олена і Володимир Шиприкєвичі з Філядельфії**.

У світлу пам'ять **бл. п. Мері Пелєх**, довголітньої членки 37-го Відділу СУА в Бронксі **Анастасія Волкер** складає **15.00 дол.**

25.00 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею в пам'ять **бл. п. Федора Луцишина** складають **Катерина Ячишин і Маргарета Пундій**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Юрія Старосольського** на Будівельний Фонд Українського Музею **25.00 дол.** складає **Ольга Трачук**, а Уляні Старосольській і всій родині висловлює щирі співчуття.

В пам'ять **бл. п. Осипа Гупаловського** на Будівельний Фонд складають: **по 100.00 дол.** — Евстахія і Мотря Мілянєвичі, Зоряна М. Ключас; **20.00 дол.** — Ефрозина і Дарія Покінські.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Володимири Савчинської** на Будівельний Фонд Українського Музею **20.00 дол.** зложили **Евстахія і Мотря Мілянєвичі**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. д-ра Юрія Старосольського**, брата нашої членки Лясі Старосольської, 64-ий Відділ СУА складає **10.00 дол.** на Український Музей.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Софії Стець**, довголітньої членки 64-го Відділу СУА, Відділ складає **10.00 дол.** на Український Музей.

В першу невимовно болючу річницю смерті моєї улюбленої сестринки **бл. п. Люсі (Людмили Ольги) Городиловської** складаю на потреби Українського Музею **100.00 дол.** **Олена Качала**.

В пам'ять **бл. п. Орісі Ірени Держко**, з дому Бикалович, складаю на Український Музей **500.00 дол.** **Е. Держко**.

У світлу пам'ять **бл. п. д-ра Володимира Коропєя** на Український Музей зложили: **по 500.00 дол.** — д-р Роман і Лаура Коропєї, д-р Володар і Зорєслава Кузики; **250.00 дол.** — Уляна Коропєї; **100.00 дол.** — інж. Любомир і Марія Зобніви; **по 25.00 дол.** — Мальвіна Коропєй, Люба Мриглоцька; **по 20.00 дол.** — Ярослава Лабка, Галина Костюк, інж. Ігор і Тетяна Бойцуни; **по 10.00 дол.** — д-р Омелян і Еріка Коцопєї (**разом 1.470.00 дол.**).

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Марії Третяк** на Будівельний Фонд Українського Музею зложили: **100.00 дол.** — родина Турчанів; **50.00 дол.** — родина Гєвриків; **по 25.00 дол.** — Олена Бобіляк, Михайло Ковальський, Ірина Чайківська; **по 20.00 дол.** — Христиня Блаженко, Лідія Ігнат, Ольга Мочула, Корнелія і Дмитро Яворські; **по 10.00 дол.** — Марія Бакалєць, Ольга Буртик, Анна Ковальська, Світлана Марченко, Леся Мочула, Ірина Петрик, Олімпія Хойнацька, Ірена Цапар, Дарія Колатало; **5.00 дол.** — Марійка Мартинюк (**разом 400.00 дол.**).

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Катєрини Крик**, матері нашої членки Анни Сорохтеї, 47-ий Відділ СУА в Рочестєрі зложив: **по 10.00 дол.** — Люба Домбчєвська, Марія Крамарчук, Анна Чорнобиль, Іванна Мартинєць; **по 5.00 дол.** — Емма Адамчук, Оля Ганушевська, Анастасія Гузар, На-

"НАШЕ ЖИТТЯ" ПОТРЕБУЄ ВАШОЇ ПІДТРИМКИ —

УФУНДОВУЙТЕ СТОРІНКИ НАШОГО ЖУРНАЛУ!

(ЦІНА СТОРІНКИ: 250.00 дол.)

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ "НАШЕ ЖИТТЯ"

За поміщення збіркової листи з коляди 99-ий Відділ СУА у Вотервліті, складає 100.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

З НАГОДИ...

З нагоди 35-ліття 66-го Відділу СУА в Нью-Гейвені, Кт., вітемо наших сестер союзниць і складаємо **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Членки 108-го Відділу СУА в Нью-Гейвені

Як неприйнятний гонорар за оповідання і вірші для дитячої сторінки в сумі **100.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" складає

Оля Гаєцька

З нагоди Дня союзниць, який відбувся 20 жовтня 1991 р. в Нью-Джерзі, гроші, зібрані з вільних датків в сумі **100.00 дол.**, на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" складала

Округа Нью-Джерзі

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У пам'ять моєї незабутньої дружини **Мирослави** складаю **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Василь Притула

Замість квітів на могилу бл. п. Ростислава Боднарку, сина членки управи 22-го Відділу СУА в Чикаго проф. Леонтії, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо щирі співчуття.

Управа і членки 22-го Відділу

В пам'ять найдорожчих і незабутніх померлих рідних з родини Квасів-Модрицьких, замість нев'янутих вінків на їхні могили на Україні, складає **25.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя" через 89-ий Відділ СУА

М. Квас

В пам'ять **бл. п. Володимири Савчинської,** сестри нашої членки Іванни Клим, складаємо **15.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині покійної висловлюємо щире співчуття.

Членки 82-го Відділу СУА в Нью-Йорку

Замість квітів на свіжу могилу нашої незабутньої членки бл. п. Любови Савойко складаємо **20.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо щирі співчуття.

Управа і членки 92-го Відділу СУА, Менвіл, Н.Дж.

У світлу пам'ять **д-ра Богдана Цимбалістого** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" зложили членки 65-го Відділу СУА в Нью-Бронсвіку: **по 50.00 дол.** — Олег і Іванна Ратичі, **по 25.00 дол.** — Оля і Ярослав Городецькі, **по 20.00 дол.** — Н. і Іван Головінські, **по 10.00 дол.** — Леся і Петро Папроцькі, Слава і Володимир Стойки, Марія Галата, Ярослава Букачівська.

В пам'ять моєї дорогої сестри **бл. п. Іванни Яремко** пересилаю **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Марія Матайків з родиною

Замість квітів на свіжу могилу бл. п. Іванни Яремко складають на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" **по 10.00 дол.**

Марія Риц і Тамара Книгиницька.

Замість квітів на свіжу могилу дорогої мами бл. п. Софії Стець складаємо **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Марія і Микола Скасківи

В пам'ять любої і незабутньої дружини **Нусі** складаю **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" та **50.00 дол.** на Фонд Медичної Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Павло Крамар

В першу невимовно болочу річницю смерті моєї сестринки **бл. п. Люсі Людмили Ольги Городиловської** складаю **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" і **50.00 дол.** на Фонд Медичної Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Олена Качала

Замість квітів на свіжу могилу бл. п. д-ра Богдана Цимбалістого складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо щирі співчуття.

Віра і Микола Ровенки

Замість квітів на могилу нашого приятеля з Тернополя бл.п. д-ра Романа Миколаєвича складаємо на Пресовий Фонд **25.00 дол.**, а родині Миколаєвичів висловлюємо щирі співчуття.

Олена і Володимир Шиприкевичі

В пам'ять **бл. п. д-ра Ярослава Миндюка** складаємо **20.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо наші щирі співчуття.

Д-р Теодор і Міра Залуцькі

талія Гуран, Анна Капітан, Марія Костів, Ірина Михайлюк, Ірина Руснак, Ірина Шмігель, Тетяна Шутер. Доні Ані висловлюють щирі співчуття.

О. Олесь

НАШ ПРАПОР

Синій, як море, як день, золотий —
З неба і сонця наш прапор ясний.
Свій рідний прапор високо несім!
Хай він, ушавлений, квітне усім.

Гляньте, на ньому волошки цвітуть,
Гляньте, жита в нього золото ллють!
З жита, з волошок наш прапор ясний.
З неба і сонця, як день весняний!

Прапор наш рідний — це рідна земля,
Наші простори, річки і поля.
Доки в боях не ушавим його,
Доти не вгледимо краю свого.

Славою, славою вкриєм його,
Кров'ю горячою серця свого.
Доки його не ушавим в боях,
Доти не будем на рідних полях.

Славою, славою вкриєм в боях!
Вквітчані будем на рідних полях.

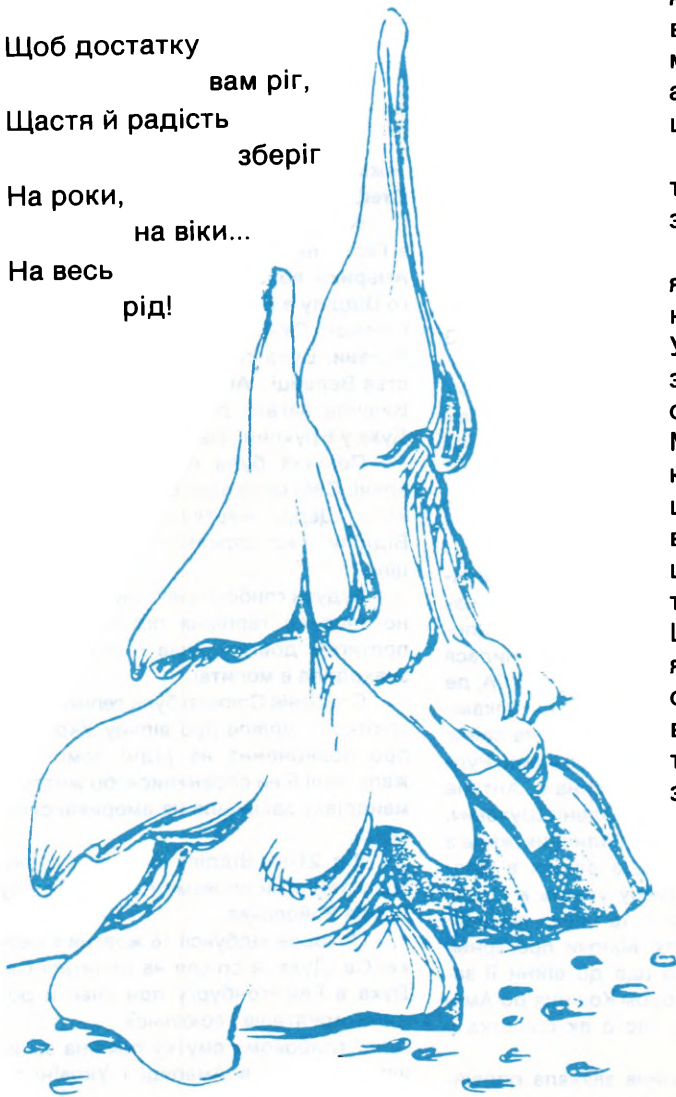
Рисунок Богдана Певного. Розбиття кольорів Ганусі Рогожі.

Новий рік —
                    оберіг,
Із далеких
                    доріг,
І біжить,
                    і летить
Він до нас
                    на поріг...

Щоб достатку
                    вам ріг,
Щастя й радість
                    зберіг
На роки,
                    на віки...
На весь
                    рід!

МАЛИЙ ГРОМАДЯНИН

Хлопці повернулися зі школи і весело гурторили, примостившись на канапі у теплій кімнаті. Надворі замітала дороги хуртовина і мороз добре "нащипав" їм личка, поки добилися додому. Юрчик показував Олесеві, який по дорозі додому відвідував його, свої нові малюнки і розказував про те, що тато обіцяв йому дістати песика. Песика назве "Дробик" і буде він подібний до того, що колись був у них вдома, коли Юрчик був ще дуже маленький. Він жваво почав оповідати Олесеві про те, що його татко вже повернувся з Америки, де він відвідував бабуню. Татко привіз багато фотографій, на яких можна побачити велике місто Нью-Йорк з величезними будинками, що звуться хмарочосами. Татко розказував йому про великий рух автомашин і підземних поїздів та про багатство цієї великої країни.

— Чи тато твій ще поїде туди і чи візьме тебе з собою? — спитав Олень. — Ти міг би там залишитися?!

— Ми колись ще поїдемо відвідати бабусю, яка там проживає, але жити ми будемо тут, на нашій землі, бо ми всі є громадянами нашої України, — відповів Юрчик. — Ти знаєш, що завтра у нас у Львові велике свято — 22-ге січня, свято нашої незалежності і соборності. Ми всі підемо до церкви, а увечорі на великий концерт. Мені розповідала мама, що її прадідусь ще пам'ятав той час, коли нашу Україну з'єднали в одну велику державу. А тепер ми самі бачимо, що діється у нас у Львові, а я все слухаю, як татко оповідає мені про нашу столицю Київ. Ще кілька місяців тому, 24-го серпня, ми бачили, як багато людей вийшли на вулиці Львова з синьо-жовтими прапорами, коли Верховна Рада в Києві проголосила незалежність України. Я теж був там з моїм татом і вже ніколи цього не забуду, бо я є громадянином України.

У погідний день 22 серпня ц. р. родина, союзнянки і знайомі провели в останню дорогу довголітню членку 70-го Відділу СУА в Пассейку **Марію Третяк**, яка померла 17 серпня 1991 р. Спочило її тіло на цвинтарі у Лодай коло чоловіка, бл.п. К. Третяка, колишнього старшини, учасника визвольної боротьби в рядах Українських Січових Стрільців.

У дальшій дорозі супроводжувати її будуть добрі діла: покійна розуміла біду і любила із щирого серця допомогти іншим.

Єлисавета Марія Третяк народилася 18 травня 1906 р. у Козові Тернопільської обл. У травні 1928 р. в Бережанах закінчила державний учительський семінар. Відтак вийшла заміж за адвоката Константина Третяка.

Працювала Марія Третяк учителькою народних шкіл товариства "Рідна Школа" у Коломиї, Копиченцях, Бережанах, Підкамінню, Золочеві. У Зборові була директоркою семиклясової школи товариства "Рідна Школа". Учителювала також у таборах нашого поселення в Німеччині, крім того була інспектором-керівником дитячих садків у Райне, Німеччина.

Після приїзду у 1950-их роках до ЗСА працювала деякий час як виховниця Пассейкського осередку СУМ ім. ген.-хор. Мирона Тарнавського. Відтак включилася у працю школи українознавства у Пассейку, де трудилася до 1970 р. Багато часу присвятила впорядкуванню бібліотеки в Українській Централі. Організувала також клуб сеньйорів, який очолювала доти, поки церква св. о. Миколая не перебрала опіку над ним.

Членкою Союзу Українок Марія Третяк стала ще в Галичині, перед війною. І тут, в Америці, включилася у працю нашого 70-го Відділу СУА, в якому була активною членкою, поки дозволяло їй на це здоров'я. До кінця свого життя виконувала всі свої членські обов'язки, цікавилася працею Союзу Українок Америки, життям української діаспори і нашої Батьківщини. Цікавилася літературою, багато читала, а при тому мала дуже добру пам'ять, тож приємно було з нею розмовляти. Ми багато скористали з її довголітнього досвіду. Цікаво було слухати її розповіді про втечу на Захід під час війни з малими дітьми та про життя у таборах в Німеччині.

Від імени Управи і членок прощальне слово у похоронному заведенні сказала голова Відділу Олена Бобиляк і склала щирі співчуття синові Олегові і дочці Христині.

Посмертні згадки

Членки зібрали 400 дол. і призначили їх на бажання родини на будівельний фонд Українського Музею. У світлу пам'ять покійної Марії Третяк Олена Бобиляк склала на Пресовий Фонд "Нашого Життя" 25 дол.

Олена Бобиляк
голова Відділу

Ділимося сумною вісткою, що 29 серпня 1991 р. відійшла від нас у вічність, на 93 році життя **бл.п. Марія Рудницька**, членка 66-го Відділу СУА, ім. Кисілевської в Нью-Гейвені, Конн.

Марія Рудницька народилася 19 вересня 1898 р. в Дулібах коло Стрия. Вона була дочкою заслуженої союзнянки і довголітньої вчительки в Дулібах Станислави Захаріїв-Зенцель та відомого на Стрийщині культурного діяча, директора крайового молочарського союзу і управителя школи в Дулібах та Грабівцях Інокентія Захарієва.

Покійна закінчила жіночу вчительську семінарію в Стрию. Під час визвольних змагань разом зі сестрою Оленою та братом Ярославом включилася у фронтові частини III корпусу УГА, де сестри були головними секретарками в штабі. У Сумах Марія вийшла заміж за старшину УГА інж. Володимира Рудницького з Дрогобича, сина о. Антона Рудницького та Софії Олени Шухевич. Після повернення до Галичини жила з чоловіком у Стрию, а опісля в Дрогобичі. Брала активну участь в Союзі Українок, "Просвіті" та інших громадських організаціях. Маючи прегарний голос — опрано (ще до війни її запросили їхати з хором Кошиця до Америки), виступала часто як солістка у концертах.

У 1941 р. покійна зазнала подвійної трагедії. Два місяці після того як большевики забрали її чоловіка Воло-

димира трагічно загинув (якраз після гімназійної матури) її надзвичайно здібний єдиний син Ігор. У 1944 році М. Рудницька виїхала з мамою до Словаччини до сестри д-р Олени Томоруг, відтак з родиною сестри (чоловіком і донечкою) та мамою до Німеччини, а в 1949 р. до Америки. Тут зі сестрою та групою ідейних жінок заснувала у 1950 р. Відділ СУА в Сан Франціско, а в 1956 р. 66-ий Відділ в Нью-Гейвені. Працювала з посв'ятою в управі Відділу та у громаді в Нью-Гейвені аж до останніх літ. Маруся (Муха) Рудницька була людиною глибоко любленою та шанованою. Безмежно добра і лагідна, залишила в глибокому смутку племінницю-похресницю д-р Мирославу Томоруг-Знаєнко з донечкою Зіною та зятем, багато приятелів, особливо в Нью-Гейвені, та родину покійного брата Ярослава на Україні, про існування якої вона, на жаль не знала.

Ірена Гриневич,
пресова референтка

15 жовтня 1991 року після довгої і тяжкої недуги відійшла у вічність **бл.п. Стефанія Слюсар**.

Народилася Стефанія в Ярославі, в Галичині, у 1897 році. Приїхавши до Америки, вона зразу ж вступила до 21-го Відділу в Брукліні і довгі роки була членкою СУА, кілька років входила до Управи. Була також членкою Товариства Вервиці і Апостольства Молитви. Вишила багато речей до церкви Св. Духа у Брукліні, Нью-Йорк.

Покійна була лагідної і веселої вдачі. Свої обов'язки виконувала зрзково. Щедро жертвувала на потреби Відділу і на церковні та громадські цілі.

Будучи глибоко релігійною, спокійно зносила терпіння під час недуги протягом довгих років і спокій душі знаходила в молитві.

Стефанія Слюсар була великою патріоткою, мріяла про вільну Україну і про повернення на рідні землі. На жаль, мрії її не сповнилися, бо життєву мандрівку закінчила на американській землі.

Від 21-го Відділу покійну попрощала теплими словами голова Відділу Емілія Ройовська.

Похорон відбувся 18 жовтня в церкві Св. Духа, а опісля на цвинтарі Св. Духа в Гемптонбург'у при участі родини, приятелів і союзнянок.

У глибокому смутку покійна залишила родину в Америці і Україні та багато приятелів.

Емілія Саноцька,
пресова референтка

Від Редакції

Редакція не приймає матеріалів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. Редакція не буде поміщувати невічливих, образливих для кого-небудь висловів. Рукописів не звертаємо. Анонімів не читаємо.

Редакція приймає за домовленням, тел.: (212) 674-5508. Адміністрація: (212) 533-4646.
Адреса: "Our Life", 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

ПЕРЕДПЛАТА ЖУРНАЛУ "НАШЕ ЖИТТЯ" ЗА ГРАНИЦЮ

З 1 СІЧНЯ 1992 РОКУ БУДЕ КОШТУВАТИ 25.00 ДОЛ.

Звертаємо увагу тих, які заповнюють чеки на фонди США. Завжди треба подавати UNWLA, а тоді назву фонду, наприклад: UNWLA. Children of Chernobyl Fund. Або Lotocky Fund і т.п.

УВАГА ДОПИСУВАЧІ!

Дописи з громадського життя повинні бути не довші трьох сторінок машинопису, писані через два інтервали. Дописи писані рукописом повинні бути писані чітко. Імена, прізвища й адреси ПРОСИМО ПИСАТИ ДРУКОВАНИМИ ЛІТЕРАМИ. Виготовлення фотографій до друку коштує 10.00 дол., за що платить той, хто її присилає.

ДО УВАГИ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

Просимо своєчасно повідомляти про зміну адреси. Зміна адреси коштує 1.00 дол.

ЗМІНА АДРЕСИ CHANGE OF ADDRESS

Стара адреса: _____
Old Address: _____ друк. англ. мовою

НОВА АДРЕСА:

Name _____
друк. англійською мовою

Street _____

City _____ State _____ Zip Code _____

"OUR LIFE" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined by Ukrainian Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

Subscription in the United States of America \$20.00, half year \$10.00, single copy \$2.00.
COUNTRIES OTHER THAN U.S. (with the exception of South America) may send the subscription in their currency, which will equal the amount of 20.00 American dollars.

ПЕРЕДПЛАТА В США: річна... 20.00 дол., піврічна 10.00 дол. Поодинокі числа 2.00 дол.

КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США (за винятком Південної Америки) можуть вплачувати у своїх валютах, в сумі яка дорівнює вартості 20.00 американських доларів.

©Copyright 1991 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Printed in USA by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011

(201) 772-2166
FAX (201) 772-1963

"Second-Class Postage Paid at New York, N.Y. and
at additional mailing offices" (USPS 414-660)
108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

Буковинські взори. Початок ХХ ст. 1. Рушник 2. Серветка. Вишивати нитками DMC. Чорні, вишневі ч. 498 і жовті ч. 742. Із колекції Ляиси Зелік. Рисувала Ольга Трачук.
Designs from the Bukovyna region, beginning of the 20th century. 2. Ritual towel. 2. Doily. Embroider with DMC black thread no. 498 and yellow thread no. 742. From Laryssa Zelyk collection. Drawn by Olga Trachuk.